

**VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2011

Bc. Izabela Pakánová

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Konkurz jako jedna z možností řešení úpadku společnosti
Liquidation Proceeding as a One of Possibilities of Solution of Company's
Bankruptcy

Student: Bc. Izabela Pakánová

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava 2011

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně“.

26. dubna 2011

Bc. Izabela Pakánová v.r.

Obsah

1	Úvod	1
2	Charakteristika insolvenčního řízení	3
2.1	Diagnostika úpadku dlužníka	3
2.2	Podání insolvenčního návrhu	5
2.2.1	Obecné náležitosti insolvenčního návrhu	5
2.2.2	Osoby oprávněné podat insolvenční návrh	6
2.3	Proces přihlašování pohledávek	8
2.3.1	Věřitelé uplatňující pohledávku řádným přihlášením	8
2.3.2	Věřitelé uplatňující pohledávku bez jejího přihlášení	9
2.3.3	Náležitosti přihlášek a způsob jejich podání	10
2.3.4	Přezkoumání přihlášek	11
2.3.5	Přezkoumávání přihlášek insolvenčním správcem	11
2.3.6	Přezkumné jednání	12
2.3.7	Popření přihlášených pohledávek	13
2.3.8	Odmítnutí pohledávky	13
2.3.9	Zjištění pohledávky	14
2.3.10	Evidence výsledků přezkumného jednání a následné kroky správce	14
2.3.11	Rizika přihlášení „neopodstatněné“ pohledávky	14
2.3.12	Opravné položky k pohledávkám v insolvenčním řízení	15
2.4	Majetková podstata	16
2.4.1	Vyloučení a vynětí majetku ze soupisu	19
2.5	Účetní a daňové souvislosti zjištění úpadku	20
2.6	Způsoby řešení úpadku konkurzem	22
2.6.1	Podstata a průběh konkurzu	22
2.6.2	Prohlášení konkurzu a jeho účinky	22
2.6.3	Zpráva o hospodářské situaci dlužníka	23
2.6.4	Správa a zpeněžení podstaty	24
2.6.5	Způsoby zpeněžení majetkové podstaty	25
2.6.6	Podání konečné zprávy a realizace rozvrhového usnesení	28
2.6.7	Konečný rozvrh	29
2.6.8	Rozvrhové usnesení a jeho realizace	30
3	Konkurzní řízení Moravia Energo	31
3.1	Úpadek společnosti	32
3.2	Prohlášení konkurzu	34
3.3	Odvolání dlužníka a věřitele CZECH-KARBON s.r.o. proti Krajského soudu v Ostravě.	35

3.4 Prvotní kroky insolvenčního správce	37
3.5 Stav dlužníka po prohlášení úpadku	39
3.6 Přihlašování pohledávek	40
3.6.1 Přezkum pohledávek	41
3.6.2 Zajištění věřitelé	41
3.6.3 Podmíněné pohledávky	42
3.6.4 Nezajištění věřitelé	43
3.6.5 Zápočty pohledávek	44
3.6.6 Pohledávky za majetkovou podstatou	45
3.7 Majetková podstata a průběh jejího zpeněžování	45
3.8 Konečná zpráva a rozvrh	50
3.9 Záloha na odměnu insolvenčního správce v průběhu insolvenčního řízení	52
4 Vyhodnocení konkurzu a úkony insolvenčního správce po zrušení konkurzu	52
4.1 Náklady správce v průběhu konkurzu	53
4.2 Náklady na ukončení konkurzu	53
4.3 Sestavení mimořádné účetní závěrky a podání daňových přiznání	54
4.3.1 Daň z příjmů	54
4.3.2 Daň z přidané hodnoty	54
4.3.3 Daň z převodu nemovitostí	56
4.4 Předání zbývajících majetku a účetnictví dlužníkovi	56
4.5 Evidenční a archivační povinnosti	57
4.6 Vývoj firemních insolvencí v České republice v roce 2010	57
5 Závěr	58

1 Úvod

Rok 2008 přinesl poměrně významné změny jak v procesu řešení úpadku, tak i hospodaření a finanční situace podnikatelských a nepodnikatelských subjektů. V první řadě nabyl účinnosti nový zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon IZ), který vnesl výrazný ekonomický prvek do insolvenčního řízení. Insolvenční zákon vyžaduje stejně jako předchozí zákon č. 328/1991 Sb. o konkurzu a vyrovnání co nejvyšší a poměrné uspokojení věřitelů dlužníka. Nově byly do této oblasti insolvenčním zákonem zavedeny možnosti dlužníka zažádat o moratorium, reorganizaci či oddlužení. Rovněž jsou hlavní subjekty insolvenčního řízení povinny brát v úvahu nejen procesně-právní hlediska, ale i finančně-ekonomická hlediska. Insolvenční správce je povinen podnikat pouze takové kroky, které nemají vliv na případné ochuzování majetkové podstaty.

Druhým faktorem se stala celosvětová finanční krize, která vypukla na podzim roku 2008, výrazně se projevující i v podmínkách ČR.

Z §1 IZ plynou dva základní cíle insolvenčního řízení. Prvním je uspořádání majetkových vztahů k osobám, které byly dotčeny dlužníkovým úpadkem (příp. hrozícím úpadkem). Současně druhým cílem je co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení věřitelů dlužníka. Jde o klíčová ustanovení, mající vliv na průběh celého řízení a zejména na zvolení způsobu řešení úpadku. Jestliže by se dal dlužníkův úpadek řešit více než jedním způsobem, je nutno zvolit takovou cestu, která směřuje k naplnění výše zmíněných cílů.

Do roku 1991 byla problematika úpadku řešena pouze zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění. Dne 1. října 1991 nabyl účinnosti zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, jenž řešil úpadek dlužníka konkursem nebo vyrovnáním. Vyrovnání bylo povolováno ovšem jen v ojedinělých případech, kdežto konkurz byl prohlašován ve většině případech. Věřitelé neměli velký vliv na průběh konkursu a k podstatným informacím se dostávali obtížným způsobem. Zákon o konkurzu a vyrovnání byl nahrazen v roce 2008 již výše zmíněným zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a jeho řešení (insolvenční zákon), jímž došlo k výraznému zlepšení postavení věřitelů. Prioritou tohoto zákona je ozdravení úpadce buď formou oddlužení (fyzické osoby nepodnikatele) a osvobodit jej od zbylých dluhů po splnění platebního kalendáře nebo reorganizací (osoby podnikatele). Teprve až není možno tyto dvě možnosti řešení situace dlužníka aplikovat, přichází konkurz. Právě tento způsob řešení v případě osob, kteří jsou v úpadku a mají své dluhy z podnikatelské činnosti, se

v dnešní době vyskytuje velice často. Reorganizace je naproti tomu povolována zřídka, z důvodu velice křehkých základů navržených reorganizačních plánů, jak tvrdí odborníci¹.

V praktické části této práce, jejímž tématem je „Konkurz jako jedna z možností řešení úpadku společnosti“, které je dle mého názoru aktuálním tématem týkající se mnoha subjektů, popisují průběh ještě dodnes probíhajícího insolvenčního řízení společnosti MORAVIA ENERGO, a.s.

Společnost MORAVIA ENERGO, a.s. byla společností působící na českém trhu od roku 2000. Základem jejího podnikatelského programu bylo podnikání v oblasti energetiky jako obchodníka s elektřinou. Dalším okruhem činnosti společnosti byly i značně objemné investice do několika projektů v oblasti energetiky.

Zásadním zlomem pro společnost byl rok 2008, ve kterém došlo k prudkému poklesu ceny elektřiny, díky čemuž společnost neměla dostatečné finanční prostředky na pokrytí dříve uzavřených nákupních kontraktů za výrazně vyšší ceny. Pro nedostatečnou likviditu, potřebnou pro předplatby za nakoupenou elektřinu, byla následně z rozhodnutí ze strany Operátora trhu s elektřinou ke dni 23. 2. 2010 zrušena registrace účastníka trhu s elektřinou, která byla nezbytnou podmínkou pro působení společnosti na tomto trhu. Společnost se kvůli tomu ocitla jak v platební neschopnosti, tak i v situaci definované dle IZ tzv. hrozícím úpadku. Proto podalo představenstvo dne 3. 3. 2009 insolvenční návrh se způsobem řešení reorganizací případně konkurzem. Bohužel reorganizace byla soudem posouzena za nepřípustnou a následně na majetek společnosti soud prohlásil ještě před schůzí věřitelů konkurz, do kterého bylo přihlášeno na 160 pohledávek věřitelů v celkové výši 4,7 mld. Kč, z nichž největšími byly pohledávky společnosti ČEZ, a.s. ve výši 1,5 mld. Kč a bank zprostředkovávající burzovní obchody, ve výši 1,2 mld. Kč. Jmenovaná insolvenční správkyň JUDr. Lenka Vidovičová po prohlášení konkurzu odhadla majetek společnosti dle účetní evidence na 1,1 mld.Kč. V dalším průběhu insolvenčního řízení se zpřesnil odhad reálného čistého zpeněžení majetkové podstaty na cca 550 - 600 mil. Kč. Při zpeněžení majetku správkyň využila zejména přímé vymáhání plateb pohledávek a prodeje jiných majetkových hodnot formou přímého prodeje mimo veřejnou dražbu (tzv. z volné ruky), a to jak formou přímého oslovení vybraného okruhu potenciálních zájemců, tak s využitím zprostředkovatele využívajícího systém on-line elektronické aukce. Nejvýznamnějšími položkami majetkové podstaty byly dosud nedokončené investiční projekty, ve kterých byla v době prohlášení úpadku proinvestovaná v řádu 500 mil.Kč.

¹ Přednáška Mgr. Petra Budína na téma Likvidace a insolvenční řízení konaná dne 30.11.2010

Z důvodu stále probíhajícího insolvenčního řízení jsou kapitoly rozvrh a konečná zpráva pouze modelovou situací, tzn. čísla a výsledky jsou zde stanovená pouze na základě výběru vzorků, a to především pro ucelení této diplomové práce.

Insolvenční řízení je velice složitým procesem skládající se z několika fází, kladoucí nejen na insolvenčního správce zpravidla vysoké časové, ale i nároky profesní. Proto by měla tato diplomová práce podat základní přehled o průběhu insolvenčního řízení tzn. vymezit základní pojmy insolvenčního zákona, definice úpadku společnosti včetně způsobů jeho řešení v souvislosti s aplikací na stále ještě probíhající konkurz společnosti MORAVIA ENERGO, a.s., a to nejen odborné, ale i široké veřejnosti.

V úvodní části diplomové práce je podán základní přehled názvosloví, fází a celkového průběhu insolvenčního řízení tzn. jsou zde popsány stěžení oblasti tohoto řízení. Nato navazuje aplikace teoretických poznatků přímo na řešení úpadku konkurzem MORAVIA ENERGO, a.s.. Pro účely zpracování této diplomové práce se jevila jako nejvhodnější – metoda analýzy a zkoumání. Zejména byl prolustrován insolvenční rejstřík úpadce výše zmíněné společnosti. Při zpracování teoretické části této diplomové práce bylo použito rovněž metody analýzy a lustrace insolvenčního zákona.

2 Charakteristika insolvenčního řízení

2.1 Diagnostika úpadku dlužníka

Úpadek dlužníka charakterizuje §3 IZ, a dle zákonné definice má 2 formy. V prvním případě hovoříme o úpadku pro platební neschopnost. Jedná se o stav, kdy má dlužník více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, které není schopen plnit. . Za druhou formu úpadku je považováno dle §3 odst. 3 IZ předlužení dlužníka, zmíněné níže.

Pojem **hrozící úpadek** byl IZ zařazen nově. IZ ho definuje jako „*situace, při které lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků*“.² K podání insolvenčního návrhu je v tomto případě oprávněn pouze dlužník, ne věřitel. Varujícími signály jsou pro společnost zcela jistě postupně klesající stavy disponibilních finančních zdrojů (cash flow), a dále rovněž pokles tržeb např. z důvodu neschopnosti konkurovat jiným produktům na trhu

² Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Z ekonomického hlediska je ovšem nutné vzít v úvahu několik aspektů a to, že podnikatelé mají běžně (potencionální dlužníci) více než dva věřitele, tím že například nakupují většinou na obchodní úvěry, zaměstnávají pracovníky, vůči nimž jim plyne závazek z titulu odměn, ale také sociálního a zdravotního pojištění a ze záloh na daň z příjmů. Dále platí většinou několik typů daní (silniční, z převodu nemovitosti a jiné). I fyzické osoby nepodnikatelé mají většinou několik věřitelů. Dluží za spotřebu energií, kterou pobírají. Dále mohou nastat situace, kdy již dříve splatné závazky budou déle než 30 dnů po lhůtě splatnosti, a nebude to ještě znamenat to, že je dlužník v úpadku. Klasickým příkladem může být bankou chybně zadaný platební příkaz, v důsledku, kterého nebudou platby řádně provedeny. Nebo pokud zaměstnanec uvede při nástupu chybně své číslo bankovního účtu, a proto nedojde k řádnému připsání mzdy na účet. Výše zmíněné důsledky je nutno vzít v úvahu při stanovení klíčového faktoru, který by měl vést k určení existence skutečné platební neschopnosti dlužníka.

Dlužník není schopen plnit své peněžité závazky jestliže:

- zastaví platby podstatné části svých peněžitých závazků nebo
- své peněžité závazky neplní po dobu delší než 3 měsíce po lhůtě splatnosti, nebo
- *není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo*
- *dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v §104 odst.1, kterou mu uložil insolvenční soud³*

Úpadek pro předlužení

Dřívější právní úprava dle zákona o konkurzu a vyrovnaní definovala předlužení jako situaci, kdy souhrn dlužnickových **splatných** závazků převýší hodnotu jeho majetku.

Dnes se jedná o situaci, která může nastat pouze u právnických osob nebo podnikajících fyzických osob, kdy má dlužník více věřitelů a souhrn jeho **veškerých** závazků převýší hodnotu jeho majetku. Pro účely stanovení hodnoty majetku je nutno přihlížet k další správě, k dalšímu provozování podniku, pokud je možno předpokládat s přihlédnutím ke všem okolnostem, že bude moci dlužník ve správě a činnosti pokračovat.

Důležitá je v tomto případě formulace zákona o další správě majetku dlužníka, k níž se při identifikaci úpadku přihlíží. V praxi zde vyvstávají dva problémy. První je otázka, jaký může mít vliv další správa majetku (tzn. budoucí zvýšení hodnoty majetku či snížení závazků) na

³ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

hodnotu dlužníkovu majetku, a dále jaké je zapotřebí zvolit časové období pro výpočet budoucího zhodnocení majetku.

Příčin, díky kterým se může společnost ocitnout v úpadkovém stavu, je několik. Takové základní členění je dělí na vnější a vnitřní. Vnějších příčin je dnes stále více díky rychlejšímu, turbulentnějšímu a nepředvídatelnému ekonomickému prostředí, ve kterém se subjekty nacházejí. Dnes můžeme hovořit o finanční krizi, která zasáhla světovou ekonomiku koncem roku 2008. Právě na tyto změny by měly společnosti být připraveny a měly by na ně umět reagovat. Při nečinnosti managementu je vysoce pravděpodobné, že vyústí do podnikové krize a ztráty pozice na trhu.

Mezi vnitřní příčiny lze zařadit špatné finanční řízení, přehnaná sebedůvěra, nesprávně nastavené obchodní podmínky pro rizikové partnery, chybějící strategie společnosti, nadměrná investiční činnost, špatná podniková kultura a mnoho dalších.

2.2 Podání insolvenčního návrhu

2.2.1 Obecné náležitosti insolvenčního návrhu

Podáním insolvenčního návrhu dle IZ je zahájeno u insolvenčního soudu řízení týkající se úpadku dlužníka. V §42 odst. 4 Občanského soudního řádu (OSŘ) a v § 103 IZ je stanoveno několik obecných náležitostí, které musí podaný návrh splňovat. Obecně jsou rozděleny do dvou základních kategorií:

- náležitosti, které musí splňovat každé podání a jsou definovány §42 OSŘ a
- náležitosti dle §103 IZ

Občanský soudní řád (OSŘ) stanovuje především takové náležitosti, ze kterých musí být jasně patrné, kterému soudu je návrh určen, kdo jej učinil, které věci se týká a co sleduje, dále musí být podepsaný a datovaný.

Insolvenční zákon stanovuje obecné požadavky návrhu v §103 IZ, dle kterého je nutné v návrhu označit insolvenčního navrhovatele a dlužníka, rozhodující skutečnosti, osvědčující úpadek dlužníka dále musí být v návrhu označeny důkazy, kterých se navrhovatel dovolává a čeho se návrhem domáhá. Podání je nutno rovněž doložit v několik stejnopisech doložených přílohami. Jeden stejnopis zůstává u soudu a další stejnopis je doručen přímo dlužníkovi, pokud je podáván insolvenční návrh věřitelem, a jiným účastníkům.

2.2.2 Osoby oprávněné podat insolvenční návrh

Insolvenční návrh je oprávněn podat nejen **dlužník**, ale i jeho **věřitel**. Pokud se jedná o situaci hrozícího úpadku, tak je k podání oprávněn pouze dlužník.

Nejprve k situaci, kdy **návrh podává sám dlužník**. V některých situacích dlužníkovi již sám IZ ukládá zákonnou povinnost návrh podat, a to den poté, co se dozvěděl o svém úpadku nebo se měl dozvědět. Je patrné, že by to mělo být nejpozději dnem, ke kterému je sestavena účetní závěrka, která je základním nástrojem zjištění především dlužníkova předlužení, ovšem co se týče platební neschopnosti, ta vychází pouze z vnitřních informačních zdrojů – interního finančního výkaznictví a operativního finančního řízení.

Pokud návrh podává sám dlužník musí jej doložit především seznamem svého majetku, závazků, zaměstnanců a listinami, které úpadek nebo hrozící úpadek dokládají. V seznamu majetku je povinen označit svůj majetek jednotlivě včetně pohledávek, u kterých uvede skutečnosti, na kterých byly založeny a jejich výši a je rovněž povinen se vyjádřit k jejich dobytosti. Pokud má ve své evidenci majetek, u kterého probíhá soudní nebo jiné řízení, musí tuto skutečnost v seznamu označit.

V seznamu závazků musí označit všechny své věřitele, které mají vůči němu pohledávku nebo uplatňují jiné majetkové právo. Dále musí uvést, které z uvedených pohledávek svých věřitelů popírá. Pokud má vůči sobě zajištěné věřitele, tzn. uplatňující právo na uspokojení ze zajištění, uvede je odděleně. Dále musí označit věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, u kterých se toto právo uplatní a pokud jej dlužník popírá, musí toto uvést také.

Pokud dlužník nemá žádné zaměstnance nebo nemá žádného dlužníka, uvede to výslovně do seznamu.

Vyvstává otázka, co se stane, když dlužník daný návrh nepodá. Jakou odpovědnost za něj dlužník ponese a jaké ekonomické důsledky vyvstanou?

Pokud dojde k situaci, kdy dlužník nepodá insolvenční návrh, vztahuje se osobu oprávněnou jednat za právnickou či fyzickou osobu-podnikatele §98 a §99 IZ, který ji ukládá odpovědnost za škodu nebo jinou újmu, která vznikne věřiteli v souvislosti s porušením povinnosti podat

návrh. Škoda vzniká ve výši rozdílu mezi zjištěnou výší pohledávky věřitele v IŘ a částkou, kterou věřitel obdržel.

Pokud odpovědná osoba dle §99 odst. 1 prokáže, že jeho porušení povinnosti nemělo vliv na výši částky určené k uspokojení, nebo že povinnost dlužník nesplnil díky skutečnostem, které nastaly nezávisle na jeho vůli a které nemohl odvrátit, lze se zproštění této odpovědnosti domáhat.

Nicméně **podat návrh může i věřitel**. Jak již bylo výše zmíněno, jedním z možných důvodů podání návrhu **věřitelem** je skutečnost, že insolvenční řízení je poslední možnou cestou uspokojení jeho pohledávky. V některých případech věřitelé tohoto způsobu zneužívají k donucení dlužníka uhradit i spornou pohledávku.

Podle §105 IZ je věřitel povinen splatnou pohledávku vůči dlužníkovi k insolvenčnímu návrhu doložit. Uvedený návrh musí splňovat požadavky, které byly jmenovány v části kdy návrh podává dlužník.

Dalším důvodem pro podání návrhu věřitelem je platební neschopnost dlužníka. Návrhem musí věřitel doložit existenci vlastní splatné pohledávky, označí další známé věřitele dlužníka a uvede návrh, kterého se domáhá.

Věřitel musí mít k doložení vlastní pohledávky úplnou dokumentaci pohledávky. U sporných pohledávek je nutno především zvážit, zda-li je výhodné vůbec návrh podávat, protože pokud by se jednalo skutečně o spornou pohledávku, bude vyžadován velice nákladný a rozsáhlý proces dokazování, v němž se věřitelovy šance na úspěch snižují a kdy pro něj hrozí nebezpečí náhrady škody např. z důvodu šikanozního návrhu.

Mnohost věřitelů lze doložit z dlužníkovy přílohy k účetní závěrce, která je povinně ukládána do sbírky listin. Z přílohy jsou zjištělné závazky dlužníka vůči bankovním institucím, zdravotním pojišťovnám, finančním úřadům, správě sociálního zabezpečení a jiným.

V poslední řadě musí věřitel uvést i návrh, kterého se domáhá. Protože se mu nemusí jednat jen o prohlášení dlužníkovy úpadku, ale i zároveň o výběr způsobu jeho řešení, ať už prohlášením konkurzu na dlužníka, reorganizací nebo oddlužením u fyzických osob.

2.3 Proces přihlašování pohledávek

Jak již bylo výše zmíněno, není věřitel jako věřitel. Z pohledu IZ můžeme věřitele rozdělit do dvou základních skupin a těmi jsou ti, kteří svou pohledávku uplatní jejím řádným přihlášením a skupina věřitelů, kteří přihlášku své pohledávky nepodávají.

2.3.1 Věřitelé uplatňující pohledávku řádným přihlášením

Uspokojení pohledávek těchto věřitelů závisí na způsobu řešení úpadkového stavu, který může být dán rozvrhem při konkursu, plněním při reorganizaci anebo plněním při oddlužení. Výše uspokojení nároku závisí pak od toho, zda-li je věřitel věřitelem zajištěným, či nikoli.

Za zajištěného věřitele se považuje ten, kdo má své pohledávky zajištěny nějakým dlužníkovým majetkem (věcí, právem, pohledávkou nebo jinou majetkovou hodnotou), který náleží do majetkové podstaty a je zatížený zástavním právem, zadržovacím právem, omezením jeho převodu (u nemovitosti) nebo obdobným právem dle zahraničních předpisů či jiným zajištěním.

„Podle současné úpravy insolvenčního práva mají tyto pohledávky přednost před pohledávkami ostatních věřitelů. Dřívější úprava ZKV umožňovala míru uspokojení do maximální výše 70% z výtěžku zpeněžení. Nynější IZ přiznává právo uspokojení „v rozsahu zajištění ze zpeněžení věci, práva nebo pohledávky či jiné majetkové hodnoty.“⁴ Jinými slovy řečeno jde o uspokojení jejich pohledávek v 100% výši zpeněžení věci, práva nebo pohledávky či jiné hodnoty. Samozřejmě se ze zpeněžené částky musejí odečíst nutné náklady na správu, zpeněžení majetku a odměnu insolvenčního správce.

Nezajištění věřitelé mají v insolvenčním řízení značně nevýhodnou pozici, vyskytují se ale v převažujícím počtu. Jde zejména o pohledávky z obchodních, pracovních a daňových vztahů. V případě řešení úpadku konkurzem se tyto pohledávky uspokojují na základě rozvrhu, tzn. na konci řízení. Nicméně při splnění ekonomických podmínek je možné je uspokojit i částečným rozvrhem již v průběhu řízení.

Pokud jde o reorganizaci rozhodujícím dokumentem pro uspokojení věřitelů je reorganizační plán, který stanovuje, jak bude s pohledávkami nakládáno.

⁴ LANDA, Martin. Ekonomika insolvenčního řízení. první . Ostrava-Přívoz : KEY Publishing s.r.o., 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6, str. 90

Při oddlužení jsou pohledávky uspokojovány dle stanoveného splátkového kalendáře.

Pro věřitele jsou z hlediska možnosti uspokojení jeho evidované pohledávky důležité především lhůty, ve které mohou své pohledávky přihlásit. Pro věřitele jsou definovány IZ dvě lhůty pro přihlašování pohledávek. Dle §110 IZ začíná běžet první lhůta dnem zahájení insolvenčního řízení. Dále dle §136 IZ lhůta pokračuje do 30 dnů až 2 měsíců ode dne prohlášení úpadku.

2.3.2 Věřitelé uplatňující pohledávku bez jejího přihlášení

Existuje druhá skupina věřitelů, kteří dle IZ nemusejí podávat přihlášku své pohledávky. Musí ovšem splnit zákonem stanovené podmínky jmenované v IZ v §121, §172, §203, §204 a §275.

V §121 IZ se týká přihlášek pohledávek podaných v období **trvání tzv. moratoria**, což je nový institut ustanovený IZ a jeho podstatou je to, že během jeho trvání nelze po přechodnou dobu rozhodnout o úpadku dlužníka. Pokud přihlásí pohledávku již za trvání moratoria, účinky nastávají až po jeho zániku a pak již věřitel svou pohledávku přihlašovat nemusí. „Účelem moratoria je tedy poskytnutí omezeného časového rámce dlužníkovi tak, aby se tento se souhlasem věřitelů pokusil překonat úpadek resp. hrozící úpadek.“⁵ V praxi je tento institut využíván dlužníkem zpravidla k oddálení prohlášení konkurzu.

„Vedle obecných náležitostí podání musí dlužník uvést skutečnosti odůvodňující vyhlášení moratoria. Nezbytnou přílohou návrhu je písemné prohlášení většiny věřitelů, že s návrhem souhlasí, a dále listiny, které je povinen přiložit k insolvenčnímu návrhu uvedené v § 116.“⁴

Splní-li podaný návrh veškeré náležitosti §115 IZ, soud vyhlásí moratorium, proti kterému se dlužník nemůže odvolat. Lze to jen v případě zamítnutí návrhu.

Druhým případ, kdy věřitel není povinen podat přihlášku své pohledávky, se týká **pohledávek společníků nebo členů dlužníka**, které plynou z jejich účasti na společnosti nebo družstvu. Tyto pohledávky se v insolvenčním řízení neuplatňují, ale pouze se insolvenčnímu správci oznámí.

V další skupině se jedná o **pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na úroveň postavené**, které se uplatní vůči správci pořadím práva způsobem, jako by

⁵< http://www.medim.cz/sovakinfo/SI_09_09_priloha_03.pdf. ze dne 24. července 2010>

insolvenční správce byl v nich sám dlužníkem. Tyto pohledávky mohou být uspokojeny v plné výši, a to kdykoli po rozhodnutí o úpadku. Je důležité rovněž upozornit, že pohledávky za majetkovou podstatou je nutno rozdělit do dvou skupin, a to:

- pohledávky vzniklé po zahájení insolvenčního řízení resp. vyhlášení moratoria, které řeší §168 odst. 1 IZ,
- pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku uvedené v §168 odst. 2 IZ.

Do první skupiny pohledávek můžeme zařadit náhradu hotových výdajů a odměnu předběžného správce, náhradu nutných výdajů a odměnu členů a náhradníků věřitelského výboru nebo také pohledávky věřitelů, které vznikly za trvání moratoria ze smluv např. na dodávky energií a surovin a dalších dodávek zboží a služeb.

Do skupiny druhé patří pak zejména hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka anebo daně, poplatky, cla, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvky na státní politiku zaměstnanosti a veřejné zdravotní pojištění.

Do pohledávek postavených na roveň pohledávek za majetkovou podstatou zahrnuje IZ dle §169 ty, které plynou z pracovněprávních vztahů z posledních 3 let před rozhodnutím o úpadku, dále pak pohledávky na náhradu škody způsobené na zdraví, pohledávky úřadů práce za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům a za prostředky odvedené podle zvláštních právních předpisů, účastníků penzijního připojištění, pohledávky na výživném dle zákona a jiné v §169 zmíněné.

2.3.3 Náležitosti přihlášek a způsob jejich podání

Obsah přihlášky pohledávky řeší OSŘ v §42 odst.4 a v IZ §174, kdy je nutno splnit kromě obecných náležitostí i náležitosti speciální, zejména povinnost uvést skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá tzn. důvodu jejího vzniku a dále výši přihlašované pohledávky. Jako důvod vzniku může být doložená kupní smlouva, objednávka, smlouva o poskytnutí úvěru a jiné. Dále je pak nutno u zajištěné pohledávky uvést, zda právo ze zajištění uplatňuje, doložit a označit druh zajištění a dobu jeho vzniku. U pohledávky vykonatelné musí věřitel doložit skutečnosti, kterými vykonatelnost dokládá.

Příhláška se podává ve dvojím vyhotovení, z nichž jedna zůstává ve spise insolvenčního soudu a druhou si zakládá do svého spisu insolvenční správce. K přihlášce musí věřitel dále doložit listiny, kterých se přihláška dovolává.

Výši pohledávky je nutno, aby věřitel vyčíslil v penězích i v případě, že se jedná o nepeněžitou pohledávku. Pokud pohledávka zní na cizí měnu, pak ji musí věřitel v přihlášce přepočítat kurzem devizového trhu ČNB platném v den zahájení insolvenčního řízení.

Jediným možným způsobem jak podat přihlášku je dle §176 IZ na speciálním formuláři, který je dostupný na webových stránkách www.justice.cz. Doba kdy je nutné podat přihlášku je stanovena v rozhodnutí soudu o zahájení insolvenčního řízení. Pokud věřitel tuto lhůtu zmešká, soud přihlášku jako opožděnou odmítne.

2.3.4 Přezkoumání přihlášek

Podstatou přezkoumávání přihlášek je cestou, jak zabezpečit, aby byly v insolvenčním řízení uspokojovány pohledávky, které jsou věcně a formálně správné a prokazatelné.

Podané přihlášky jsou přezkoumávány ve dvou stupních. V prvním stupni je to insolvenčním správcem a výstupem této jeho činnosti by měl být seznam přihlášených pohledávek. Na to navazuje přezkumné soudní jednání, kterého mohou přítomni všichni účastníci insolvenčního řízení bez ohledu na jejich rozdílné postavení.

2.3.5 Přezkoumávání přihlášek insolvenčním správcem

„Dle §188 odst. 1 IZ insolvenční správce přezkoumá podané přihlášky pohledávek zejména dle přiložených dokladů a dle účetnictví dlužníka nebo jeho evidence vedené dle zvláštního právního předpisu.“⁶ Dále pak musí vyzvat dlužníka k jeho vyjádření k přihlášeným pohledávkám. Pokud insolvenční správce potřebuje vyjádření jiných orgánů, je to možné. Vyzvané orgány jsou dle §43 IZ povinny mu požadované informace poskytnout.

Insolvenční správce nejprve přezkoumává formální náležitosti každé přihlášky řádně doručené soudu. Dále pak její věcné náležitosti tzn. důvod vzniku pohledávky, výše, příslušenství a související charakteristiky jako např. vykonatelnost a zajištění.

⁶ LANDA, Martin. *Ekonomika insolvenčního řízení*. první . Ostrava-Prívov : KEY Publishing s.r.o., 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6, str. 105

Pokud přihláška splňuje i to, správce dále vyzývá dlužníka, aby se k daným přihláškám vyjádřil. Právě sám dlužník zná nejlépe stav svých závazků a může poskytnout správci další dodatečné informace k nejlepšímu posouzení přihlášky.

Posledním možným krokem správce mohou být ještě další nezbytná šetření například u finančních institucí, provozovatele poštovních, telekomunikačních a dalších služeb. Tyto jsou povinny se správcem spolupracovat.

Pokud nastane situace, kdy správce shledá na přihlášce vady nebo zjistí, že přihláška je neúplná a z tohoto důvodu ji nelze přezkoumat, vyzve věřitele k odstranění vad či doplnění přihlášky ve lhůtě do 15 dnů, pokud nestanoví delší lhůtu. Současně věřitele musí poučit o způsobu provedení opravy, či doplnění a případných následcích nedodržení výzvy insolvenčního správce. Pokud věřitel na výzvu nezareaguje, je insolvenční správce dle §188 odst. 2 IZ povinen předložit tyto pohledávky insolvenčnímu soudu k rozhodnutí o tom, že se k přihlášce pohledávky nepřihlíží.

2.3.6 Přezkumné jednání

Přezkumným jednáním se rozumí soudní přezkoumání přihlášených pohledávek za součinnosti insolvenčního správce, dlužníka a věřitelů.

Přezkumné jednání může být zahájeno buď jako řádné nebo zvláštní. První typ je standardním a nejběžnějším. Druhý typ se zahajuje zejména dle §192 odst.2 IZ, a to proto, že současná úprava IZ opravňuje věřitele až do určitého termínu změnit důvod vzniku přihlášené pohledávky, také její výši či pořadí. Ke zvláštnímu přezkumu může dojít i z jiných důvodů – příkladem může být třeba případ pohledávky společnosti E SIDE PROPERTY LIMITED organizační složka v ČR uvedený v 3. kapitole diplomové práce.

A právě zvláštním přezkumným jednáním se prověřují provedené změny. Věřitelé, kteří učiní takovéto změny, musí uhradit ostatním věřitelům na jejich žádost náklady, které jim vznikly takovým to jednáním.

Termín řádného přezkumného jednání určí insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku. Obecně je to nejpozději do 2 měsíců po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, ale ne dříve než po 7 dnech od uplynutí této lhůty.

2.3.7 Popření přihlášených pohledávek

Popřením přihlášené pohledávky lze zabránit uspokojení neoprávněné pohledávky. „Na tomto místě je nutné především zdůraznit, že insolvenční zákon do možnosti popírat přihlášenou pohledávku vnesl podstatnou změnu oproti předchozímu zákonu o konkursu a vyrovnání.“⁷

V současnosti insolvenční zákon dává právo popřít přihlášenou pohledávku pouze buď dlužníkovi nebo insolvenčnímu správci dle §192 odst. 1 IZ. Dnes dává novela IZ účinná od 1.4.2011 dle zákona č. 73/2011 Sb. možnost popření pohledávky i věřiteli s tím, že toto musí učinit na předepsaném formuláři a doručit jej nejpozději 3 pracovní dny před přezkumným jednáním soudu. Soud pak provede předběžný přezkum a uváží oprávněnost popření – případně jej odmítne za neoprávněné či opožděné. Věřitel se pak může po skončení jednání odvolat. Nově je i postižitelnost za přihlášení pohledávky v neoprávněné výši. Tady soud může udělit sankci, ale nemusí.

v tomto případě jakýmsi způsobem zastoupení právě v osobě insolvenčního správce.

Důvodem popření přihlášených pohledávek je jejich pravost, výše či pořadí. O nepravost pohledávky jde, když přihlášená pohledávka nikdy nevznikla, nebo již zcela zanikla, a nebo byla zcela promlčena (§193 IZ).

Pokud je přihlášená pohledávka ve vyšší částce než je dlužníkův závazek, pak i takovou přihlášku lze popřít.

A v poslední řadě může být popřeno i pořadí pohledávky v případě, že je namítáno, že pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce nebo pokud je věřiteli popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění.

2.3.8 Popření pohledávky

Důsledky popření pohledávky záleží na tom, kdo učinil toto popření. Pokud popěrný úkon učinil správce, mohou nastat dvě varianty, které vedou k tzv. incidenčnímu sporu:

- u popření nevykonatelné pohledávky (§198 IZ) se může věřitel obrátit na soud se žalobou do 30 dnů od přezkumného jednání, ne však dříve než 15 dní od obdržení vyrozumění o popření pohledávky,
- při popření vykonatelné pohledávky musí správce své popření následně uplatnit žalobou proti věřiteli, který tuto pohledávku přihlásil, a to do 30 dnů od přezkumného jednání.

⁷ LANDA, Martin. Ekonomika insolvenčního řízení. první . Ostrava-Prívov : KEY Publishing s.r.o., 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6, str. 111

Pokud pohledávku popře dlužník, nemá tato skutečnost vliv na její zjištění, ale v rozsahu popření není upravený seznam přihlášených pohledávek exekucním titulem.

2.3.9 Zjištění pohledávky

Problematiku samotného zjištění pohledávky řeší §201 IZ, dle kterého je nevykonatelná pohledávka zjištěna pokud ji správce nepopřel, nebo své popření vzal zpět, a nebo o určení pravosti, výše či pořadí popřené pohledávky rozhodl soud.

2.3.10 Evidence výsledků přezkumného jednání a následné kroky správce

O výsledek přezkumného jednání upraví a zapíše insolvenční správce do seznamu přihlášených pohledávek a takovýto konečný seznam tvoří součást zápisu o přezkumném jednání. Každý věřitel může požádat dle §197 odst. 1 IZ o výpis z tohoto seznamu. V zápisu se uvádí označení listiny (což je zápis o přezkumném jednání), spisová značka, identifikace příslušného soudu. Dále přítomné osoby na straně soudu a dalších účastníků, časové určení začátku jednání, odkaz na příslušné ustanovení OSŘ a poučení účastníků jednání o pravidlech přezkoumávání přihlášených pohledávek. Je nutné zahrnout do něj i informace o nezařazení některých přihlášených pohledávek do seznamu pohledávek a důvod, námitky účastníků jednání. V závěru jsou uváděna poučení o povinnosti správce k sestavení upraveného seznamu pohledávek.

„Zápis o přezkumném jednání je mimořádně významný dokument, který informuje o stanovisku soudu k jednotlivým přihlášeným pohledávkám.“⁸ Z něj insolvenční správce získá další a doplňující informace potřebné k případné úpravě konečného seznamu pohledávek a věřitelé informace o tom, zda-li jejich pohledávka byla zjištěna, odmítnuta či popřena.

2.3.11 Rizika přihlášení „neopodstatněné“ pohledávky

Snahou úpravy IZ pro případ, že věřitel v řízení uplatní přehnanou (neopodstatněnou) pohledávku nebo se jen o to pokusí, je předejití účelovým manipulacím s přihláškami pro posílení vlivu věřitelů na jejich schůzi a ve věřitelských orgánech. Zákon v takových případech ukládá věřitelům dvě sankce. Pokud je zjištěná pohledávka v částce menší než 50% částky, která je přihlášená, potom věřitel ztrácí nárok na uspokojení celé uplatněné pohledávky.

Dále je zavedena do insolvenčního řízení i finanční sankce, kdy věřitel bude muset při takovémto pokusu zaplatit částku, o kterou přihlášená pohledávka převyší rozsah, ve kterém

LANDA, Martin. Ekonomika insolvenčního řízení. první . Ostrava-Přívov : KEY Publishing s.r.o., 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6, str. 113

byla zjištěna. Tato sankce se pak nejčastěji používá ve prospěch majetkové podstaty či zajištěných věřitelů v případě přihlášení neoprávněného zajištění.

2.3.12 Opravné položky k pohledávkám v insolvenčním řízení

Tento případ se týká pouze účetních jednotek vedoucích účetnictví dle zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví. Z hlediska účetnictví tvorbou opravných položek se uplatňuje zásada věrného a poctivého zobrazení skutečnosti. Kdy u pohledávek, u kterých existuje riziko, že nebudou uhrazeny v plné výši, ale jen z části či v budoucnu ztratí svou hodnotu, je nutné, aby účetní jednotka jejich hodnotu v účetnictví snížila, a to tvorbou opravné položky na vrub nákladů. Aby bylo možné tuto skutečnost vykonat, je nutné splnit několik podmínek:

- musí se jednat o pohledávku po lhůtě splatnosti,
- snížení jejího ocenění není trvalého charakteru.

Pokud inventarizace neprokáže odůvodněnost tvorby opravné položky, je nutné je vyrušit, a to ve prospěch nákladového účtu. Tvorbou opravných položek lze hodnotu pohledávky buď snížit, nebo zvýšit na její původní úroveň, ale v žádném případě ne navyšovat hodnotu, nesmí mít aktivní zůstatek.

Z hlediska účetní praxe existují opravné položky nejen účetní, ale i daňové, které jsou upraveny zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách, jejichž tvorba ovlivňuje výši základu pro výpočet daně z příjmů.

Dle §8 zákona o rezervách lze daňově uznatelnou opravnou položku tvořit pouze k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení, které jsou výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Mohou je tvořit pouze poplatníci daně z příjmů, které jsou ovšem zároveň účetní jednotkou. Výše opravné položky je rovněž zákonem stanovena a je to maximálně do hodnoty nepromlčené pohledávky, která byla u soudu přihlášená ve stanovené lhůtě. Věřitel může uplatnit opravné položky v daňovém přiznání již za období, ve kterém pohledávku řádně přihlásil. Pokud se jedná o dlužníka v reorganizaci, pak postačí, aby byla věřitelova pohledávka řádně a správně uvedena v seznamu závazků.

Po skončení insolvenčního řízení se opravné položky zruší, a to v návaznosti na jeho výsledky.

2.4 Majetková podstata

Problematika týkající se majetkové podstaty je jednou z hlavních záležitostí insolvenčního řízení, protože slouží buď k jednorázovému vyrovnání pohledávek věřitelů, jak je tomu v případě konkurzu, anebo k jejich postupnému vyrovnání v budoucnosti u reorganizace a oddlužení. Obsah majetkové podstaty se odvíjí od typu dlužníka, způsobu řešení úpadku. Závisí ovšem i na fázi insolvenčního řízení.

Obsah majetkové podstaty je rozveden v §205 a §206 odst. 1 IZ, dle kterého je nutno do něj zahrnout:

- a) peněžní prostředky,
- b) věci movité a nemovité
- c) podnik,
- d) soubor věcí a věci hromadné,
- e) vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů,
- f) akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva
- g) obchodní podíl,
- h) dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné,
- i) dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělků, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci
- j) další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu.⁹

Kromě výše citovaného seznamu dle IZ náleží k majetkové podstatě i příslušenství, přírůstky, plody a užitky tohoto majetku.

Pro potřeby insolvenčního řízení u dlužníka-podnikatele, který je účetní jednotkou nebo vede zvláštní evidenci svého majetku, je tento seznam dosti stručný, a v běžné praxi se spíše vychází z pravidel stanovených zákonem o účetnictví a na něho navazující vyhlášku č.500/2002 Sb. pro podnikatele.

⁹ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

V §207 IZ jsou naopak vymezeny položky majetku, které do majetkové podstaty nelze zahrnout. Jedná se především o majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí dle §321 a 322 OSŘ a dále majetek, se kterým musí dlužník dle zvláštních právních předpisů naložit pouze způsobem, k němuž byl určen poskytovatelem. Konkrétně se jedná o poskytnuté účelové dotace, návratné výpomoci ze státního rozpočtu, z Národního fondu anebo o majetek ČNB, který byl na základě zvláštních dohod svěřen dlužníkovi do správy.

Je důležité upozornit rovněž na **velikost majetkové podstaty**, která závisí na okamžiku, ke kterému je majetková podstata, tzn. soupis majetkové podstaty, tvořen.

Pokud insolvenční návrh podal dlužník, pak je do majetkové podstaty zahrnut majetek patřící dlužníkovi ke dni zahájení insolvenčního řízení a také majetek, který získal dlužník po tomto datu. Z hlediska náročnosti požadavků na účetnictví dlužníka lze použít pro účely určení rozhodného dne, ke kterému je tento seznam sestavován, tyto varianty rozhodného dne. A to buď datum nejbližší datu podání insolvenčního návrhu nebo datum, o kterém rozhodl soud a dále určitě datum sestavení mimořádné účetní závěrky, kterou je povinen dlužník sestavit. Je nutné vzít v úvahu velikost podniku, výši a strukturu majetkových součástí, kvalitu ekonomického informačního systému a rychlost zpracování jednotlivých účetních operací

Pokud podal návrh věřitel, pak se do majetkové podstaty zahrnuje veškerý majetek, který náležel dlužníkovi v okamžiku, kdy insolvenční soud nařídil předběžná opatření, která omezují dlužníkovu dispoziční práva k jeho majetku.

Insolvenční správce výše vyjmenovaný majetek musí předložit v podobě listiny, kterou uvádí §217 IZ. Soupis majetkové podstaty nemá samotnou speciální formu, ale existují základní pravidla pro jeho sestavení dle §14 vyhlášky č. 311/2007 Sb., dle které musí mít soupis následující obsah:

- označení, že se jedná o „Soupis majetkové podstaty“ a všechny identifikační údaje insolvenčního řízení,
- musí přesně identifikovat všechny položky sepisovaného majetku a přidělit jim pořadové číslo,
- označení důvodu proč se daný majetek zahrnuje do podstaty, nebo důvod jeho vyloučení či vynětí ze soupisu,
- den zapsání položky do soupisu, případně den jejího vyloučení nebo vynětí,

- ocenění sepsaného majetku, nebo informace, že od ocenění bylo upuštěno,
- údaje o osobě, která je odpovědná za ocenění sepsovaného majetku, kterou je buď insolvenční správce nebo odborný znalec,
- a v poslední řadě taktéž se do spisu zahrnují údaje pro řešení konfliktních situací (např. osoba namítne proti zahrnutí určité položky do podstaty).

Insolvenční správce při sestavování tohoto soupisu vychází ve většině případů z účetnictví dlužníka (resp. zvláštní evidence), seznamu majetku sestavený dlužníkem a dále provádí svá vlastní šetření, kdy spolupracuje se subjekty povinné součinnosti se správcem tj. osoby vedoucí evidenci cenných papírů, banky, provozovatelé poštovních služeb, poskytovatelé služeb elektronických komunikací, pojišťovny a dopravci. V mimořádných situacích může správce přistoupit k výsledku dlužníka a následnému prohlášení majetku.

Rozhodujícím pro průběh konkurzu je nejen reálná částka zpeněžení, ale i výchozí správné **ocenění jednotlivých položek majetkové podstaty**. Existuje v zásadě několik způsobů, jakými správce zjištěný majetek ocení:

- ocenění na základě účetního ocenění,
- ocenění znalcem,
- provedení ocenění na základě účetnictví dlužníka v kombinaci s tzv. kvalifikovaným odhadem cenové úpravy,
- kombinací ocenění dle účetnictví s oceněním dle znalce.

Z účetního ocenění vychází insolvenční správce zpravidla v prvotních fázích insolvenčního řízení (např. podání návrhu dlužníkem). Výhodou je dostupnost, ale i hospodárnost tohoto ocenění.

Ke znaleckému ocenění se přistupuje v případech, kdy ho samotný insolvenční zákon (při zpeněžení podstaty jedinou smlouvou) požaduje nebo je požadován věřitelským výborem (např. u obtížně ocenitelného majetku, ocenění zástav). Tento způsob ocenění je ovšem značně nákladný.

Třetí způsob ocenění v sobě koriguje nevýhodu účetních cen a přibližuje se k tzv. obvyklé ceně. Tato varianta je užívána v situacích, kdy lze předpokládat, že náklady ocenění majetku znalcem budou vyšší než jeho přínos získaný pro majetkovou podstatu.

Náklady na znalecké ocenění se hradí většinou na úkor majetkové podstaty. Znalec vychází buď z ceny obvyklé, kterou se rozumí cena dosažitelná při prodeji stejného případně obdobného majetku, nebo přistoupí k jinému způsobu ocenění (nákladový způsob, výnosový, porovnávací a jiné metody).

2.4.1 Vyloučení a vynětí majetku ze soupisu

Pokud již dojde k zapsání majetku do majetkové podstaty, lze s těmito hodnotami nakládat jen způsobem umožněným zákonem, a to pouze osobou k tomuto oprávněnou.

Pokud došlo k zařazení určité majetkové hodnoty do majetkové podstaty neoprávněně, nadbytečně či v nesprávné výši, zákon dává možnost úpravy soupisu majetkové podstaty vyloučením nebo vynětím sepsaného majetku.

Vyloučit majetek lze pouze v důsledku rozhodnutí soudu o vylučovací žalobě, kterou podala osoba, tvrdící, že jeho zahrnutí do podstaty vylučuje jeho právo k majetku, nebo je tu jiný důvod, pro který neměl být do soupisu zahrnut. Žalobu je tato osoba povinna podat nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy ji bylo doručeno vyrozumění o soupisu majetku, k němuž právo uplatňuje. Pokud tuto lhůtu oprávněná osoba zmešká, považuje se sepsaný majetek za oprávněně zahrnutý do soupisu.

V období mezi dnem kdy počíná běžet lhůta pro podání žaloby a dnem, kdy je vydáno rozhodnutí soudu, nesmí insolvenční správce tento majetek zpeněžit, a ani s ním jinak nakládat. Výjimkou mohou být jen případy, kdy zpeněžením odvrací újmu bezprostředně hrozící tomuto majetku, a nebo pokud s tímto souhlasí sám žalobce.

Při **vynětí majetku** se postupuje obdobně pouze s tím rozdílem, že návrh je oprávněn podat pouze dlužník, ale to pouze ve věcech, právech či jiných majetkových hodnotách, které do podstaty nelze zahrnout dle §207 a §208 IZ:

- běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti,
- snubní prsten a jiné předměty podobné povahy,

- zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě,
- hotové peníze do částky dvojnásobku životního minima (tj. 6 252Kč)
- účelové dotace a návratné výpomoci ze státního rozpočtu, z Národního fondu, z rozpočtu územního samosprávného celku nebo státního fondu,
- finanční rezervy tvořené dle zvláštních právních předpisů (např. dle horního zákona)
- majetek ČNB,
- zboží propuštěné celním úřadem k dočasnému použití a
- majetek státu.

K vynětí majetku ze soupisu majetkové podstaty může dojít dle ust. § 227 i z rozhodnutí insolvenčního správce, a to v případě věcí neprodejných, nedobytných pohledávek či jiných věcí, které již nemohou sloužit k uspokojení věřitelů. K takovému rozhodnutí musí mít správce předchozí souhlas věřitelského výboru a insolvenčního soudu.

K vyňatému majetku se po rozhodnutí soudu a insolvenčního správce, obnovují dispoziční práva osoby, která je měla před provedením soupisu podstaty.

2.5 Účetní a daňové souvislosti zjištění úpadku

Pokud dlužník resp. věřitel podá insolvenční návrh a soud skutečně zjistí úpadek společnosti a vydá rozhodnutí, je dlužník povinen sestavit **mimořádnou účetní závěrku**. Závěrka se sestavuje ke dni předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky rozhodnutí o úpadku.

Výchozím problémem sestavení mimořádné účetní závěrky jsou výrazně zkrácené termíny jak pro sestavení závěrky, tak i pro podání s tímto souvisejících daňových přiznání.

Dlužník je povinen předložit sestavenou mimořádnou účetní závěrku do 30 dnů ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku. Na to navazuje i datum podání přiznání k dani z příjmů, které je nutno doložit sestavenou závěrkou. Přiznání k dani z přidané hodnoty je dlužník povinen podat ve lhůtě 25 dnů ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku.

Termíny řádné účetní závěrky v případech, kdy společnost není v úpadku, je stanovena do 31. 3. resp. 30. 6. následujícího účetního období. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že lhůta pro sestavení mimořádné závěrky je zkrácena na pouhý měsíc.

Do 30 dnů musí účetní jednotka:

- doučtovat běžné účetní případy do dne předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky rozhodnutí o úpadku
- provést kompletní fyzickou a dokladovou inventarizaci majetku a závazků
- zanalyzovat a zaúčtovat uzávěrkové účetní případy (manka, škody, kursové rozdíly),
- provést daňovou analýzu a sestavit daňová přiznání,
- uzavřít účetní knihy a
- v konečné fázi sestavit účetní závěrku.

Jistý problém vzniká i v souvislosti s dodržáním zásad účetních metod. Konkrétně půjde v případě zjištění úpadku o metodu nepřetržitě pokračující činnosti a dokázání, že žádná skutečnost neomezuje či nezabraňuje pokračování v činnosti i v dohledné budoucnosti.

V účetní praxi se bude jednat o problematiku:

- časového rozlišení nákladů a výnosů,
- zúčtování dohadných položek,
- použití účetních a daňových rezerv,
- výpočet opravných položek k majetku a
- zúčtování kursových rozdílů.

Časové rozlišení nákladů a výnosů je z časového hlediska krátkodobou záležitostí, proto nemá zjištění úpadku na tyto operace žádný vliv. Konkrétně se jedná o vyúčtování operací, u kterých stále platí smluvní ujednání (telefonní služby, leasing). Stejně se bude postupovat i v případě dohadných položek, kdy jde o řešení případů, které směřují ke správnému vyčíslení výsledku hospodaření.

Zcela opačná situace nastává u tvorby rezerv. Rezervy jsou svou podstatou zcela dlouhodobou záležitostí, protože sám zákon o rezervách ukládá možnost tvorby na více než jedno období. Rezervy totiž umožňují společnosti umořit náklady do více než jednoho období, a pokud se společnost dostane do úpadku, není v takové situaci, aby mohl být budoucí náklad realizován.

Oproti tomu na tvorbu opravných položek by měl být brán zvlášť zřetel, protože jde jednoznačně o nástroj umožňující zjistit reálnou hodnotu majetku, která bude pro potřeby insolvenčního řízení velice důležitá.

2.6 Způsob řešení úpadku konkurzem

2.6.1 Podstata a průběh konkurzu

S ohledem na více způsobů řešení úpadku dlužníka je konkurz považován za nejčastější způsob řešení úpadku dlužníka.

Konkurz definuje IZ jako „způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkurzu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.“¹⁰

Tzn., že z výnosu zpeněžení majetkové podstaty jsou následně uspokojeny zjištěné pohledávky věřitelů.

Celý proces konkurzu je ve většině případů záležitostí od několika měsíců až po několik let, a celý je rozdělen do několika fází:

- zjišťovací a přezkumné fáze,
- správa a zpeněžení podstaty,
- podání konečné zprávy, její přezkoumání, vydání a realizace rozvrhového usnesení a
- zrušení konkurzu.

2.6.2 Prohlášení konkurzu a jeho účinky

Rozhodnutím insolvenčního soudu o prohlášení konkurzu nastává jeho první fáze, a to fáze zjišťovací resp. přezkumná. Završena je pak schůzí věřitelů.

V této fázi dochází zpravidla k přechodu pravomocí z dlužníka na insolvenčního správce, jedná se o jeho řídicí pravomoci při řízení podniku.

Dále se sestavuje účetní závěrka a seznamy majetku a závazků dlužníka, podávají se různé typy daňových přiznání. Insolvenční správce je rovněž v této fázi povinen sestavit nejen zprávu o hospodářské situaci dlužníka, ale i veškeré podklady pro schůzi věřitelů a pro přezkumné jednání.

Délka první fáze konkurzu je stanovena přímo IZ, a to na dobu cca 2 měsíců po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek.

¹⁰ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

2.6.3 Zpráva o hospodářské situaci dlužníka

Jak již bylo výše zmíněno, mezi hlavní výstupy úvodní fáze řízení patří zpráva o hospodářské situaci dlužníka, kterou sestavuje insolvenční správce.

Cílem zprávy je informovat věřitele a insolvenční soud o situaci, týkající se hospodaření dlužníka, ale takovým způsobem, aby mohly uvedené subjekty v následujících fázích řízení přijmout kvalifikovaná rozhodnutí, týkající se například výběru způsobu zpeněžení podstaty.

Aby mohla být zpráva považovaná za přijatelnou, musí minimálně splňovat základní požadavky kladené IZ v §281, kdy:

- zpráva musí být sestavena ke dni prohlášení konkurzu,
- zpráva musí být dále doložena:
 - o porovnáním majetkové podstaty se závazky dlužníka a
 - o vyjádřením správce k možnému dalšímu způsobu využití podniku dlužníka.

Základním zdrojem pro sestavení této zprávy je seznam přihlášených pohledávek a soupis majetkové podstaty.

Pokud je již zpráva zcela kompletní, je správce povinen ji předložit insolvenčnímu soudu nejméně 7 dní přede dnem konání první schůze věřitelů.

V závislosti na typu společnosti, její velikosti a na způsobu sestavení zvolený správcem, se bude obsah jednotlivých zpráv lišit. Odborná literatura ve většině případů navrhuje její následující základní strukturu:

- titulní list a identifikační údaje,
- informace o dosavadním průběhu řízení,
- úvodní informace o dlužníkovi a jeho podniku,
- informace k pokračující činnosti podniku,
- porovnání majetkové podstaty a závazků,
- shrnutí a závěry.¹¹

Schůze věřitelů pak zprávu projedná a vydá svá stanoviska určující další postupy insolvenčního správce. V tomto bodě byla významnost věřitelů vydáním IZ posílena, ale rovněž zdůrazněna povinnost jejich aktivního přístupu při řešení úpadku.

¹¹ Tento příklad byl použit z publikace LANDA, Martin. Ekonomika insolvenčního řízení. první . Ostrava- Přívoz : KEY Publishing s.r.o., 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6

2.6.4 Správa a zpeněžení podstaty

Správou majetkové podstaty se dle IZ rozumí „činnost, jakož i právní úkony a opatření z ní vyplývající, pokud směřuje k tomu, aby:

- nedocházelo ke znehodnocení majetkové podstaty (tzn. povinnost správce zabránit k odstranění, zničení či poškození nebo zcizení majetku, který do majetkové podstaty náleží),
- byl majetek, který náleží do majetkové podstaty, využíván v souladu se svým určením,
- se případně majetková podstata rozmnožila,
- byly vymoženy pohledávky dlužníka.“¹²

Při správě zajištěného majetku je insolvenční správce vázán pokyny zajištěného věřitele. Pokud se vyskytne případ a je zajištěných věřitelů více, IZ je oprávněn vydávat tyto pokyny pouze společně. Pokud dojde k situaci, kdy jsou dané pokyny v rozporu s postupy směřující k řádné správě, je insolvenční správce oprávněn tyto pokyny odmítnout plnit. Soud pak v rámci dohlédací činnosti dané pokyny přezkoumá, a to na žádost insolvenčního správce. Náklady, které vzniknou v souvislosti s provedením pokynu ze strany věřitele, nese ze svého právě tento zajištěný věřitel.

Insolvenční správce je tak povinen respektovat cíle správy majetkové podstaty dle ustanovení §230 odst. 1 IZ, a to v přímé souvislosti s tzv. nástroji správy, které jsou rovněž §228 IZ vymezeny. Pro ilustraci se jedná zejména o:

- právní úkony, které se týkají majetku patřící do majetkové podstaty,
- výkon práv a povinností akcionáře, společníka jiné obchodní společnosti či výkon členských práv a povinností člena družstva,
- rozhodování o výrobních, provozních a obchodních záležitostech společnosti, včetně úvěrového financování,
- výkon práv a povinností zaměstnavatele ohledně zaměstnanců dlužníka,
- vedení účetnictví, plnění evidenčních povinností, plnění povinností dle předpisů o daních, poplatcích a clech, a předpisů týkajících se sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) §230

2.6.5 Způsoby zpeněžení majetkové podstaty

Samotným procesem zpeněžení majetkové podstaty se rozumí „převedení veškerého majetku, který do majetkové podstaty náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů.“¹³ Ustanovením §286 IZ jsou definovány způsoby či cesty zpeněžení majetkové podstaty, kterými se rozumí:

- prodej prostřednictvím veřejné dražby podléhající úpravě zákonem č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách,
- prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí,
- prodej majetku mimo dražbu.

O vhodnosti zvoleného způsobu zpeněžení pak rozhoduje insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru a soudu, případně se souhlasem zajištěného věřitele.

Otázkou je, kdy je vůbec insolvenční správce oprávněn přistoupit k samotnému zpeněžování majetkové podstaty. Dle §283 odst. 2 IZ může insolvenční správce přistoupit ke zpeněžování až po nabytí právní moci rozhodnutí o prohlášení konkurzu a ne však dříve než po konání první schůze věřitelů. Je to zcela evidentní, protože právě až prohlášením konkurzu přechází dispoziční oprávnění k majetkové podstatě na insolvenčního správce.

Výjimkou z těchto standardních lhůt jsou jen věci, které podléhají nebo jsou ohrožené rychlé zkáze či znehodnocení, podléhají tzv. zkrácené lhůtě, o kterých je rozhodováno buď samotným insolvenčním správcem nebo insolvenčním soudem. Pro příklad lze uvést např. zeleninu, maso, ovoce a podobné věci.

Prodej veřejnou dražbou

Při prodeji veřejnou dražbou je insolvenční správce povinen respektovat ustanovení §287 IZ a zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. Podstata veřejné dražby spočívá v prodeji věci v rámci veřejného jednání, jehož účelem je přechod vlastnického nebo jiného práva k předmětu dražby, kdy licitátor dražby na návrh insolvenčního správce vyzývá předem určený okruh osob přítomných na daném místě k podávání nabídek, přičemž osoba, která učiní nabídku nejvyšší, se stává po příklepu licitátora novým vlastníkem věci.

K objasnění je níže uvedeno několik pojmů související s výkonem dražby.

Navrhovatelem dražby se rozumí v tomto případě insolvenční správce.

¹³ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) §283 odst. 1

Dražebníkem je osoba, organizující dražbu a která má pro výkon této funkce příslušná oprávnění.

Licitátorem je fyzická osoba, která je oprávněná činit jménem a na účet dražebníka úkony při dražbě.

Předmětem dražby je v zásadě jakákoli věc, která do majetkové podstaty náleží.

Příklepem se rozumí úkon licitátora, po němž dochází k přechodu vlastnického práva k předmětu dražby.

Vydražitelem se rozumí účastník dražby, jemuž je udělen příklep.

Klíčovým faktorem pro výběr veřejné dražby jako způsobu zpeněžení věci je poměr mezi výtěžkem a náklady dražby, který je povinen insolvenční správce brát v potaz v souvislosti s dosažení cílů správy majetkové podstaty. Obecně lze říci, že by **náklady dražby**, kterými jsou zejména odměna dražebníka a jím náklady účelně vynaložené na materiální a organizační zabezpečení přípravy a průběhu dražby, neměly překročit v žádném případě **výtěžek dražby**, kterou se rozumí cena předmětu dosažená vydražením. Dále by náklady dražby neměly zásadně snížit uspokojení věřitelů z prodeje, kterého by bylo možno dosáhnout mimo dražbu.

Výhoda veřejné dražby pro insolvenčního správce spočívá zejména v oddělení subjektu zadavatele tzn. insolvenčního správce od realizátora zpeněžení tzn. že správce je z obliga v případě možného podezření manipulace průběhu zpeněžení). Dále je veřejná dražba poměrně transparentním výběrovým řízením, jímž lze dospět k co možná nejvyšší možné nabídce ceny k odkupu položky majetkové podstaty. Vzhledem k časovému vytížení insolvenčního správce je výhodou jeho zproštění zajišťování různých administrativních úkonů spojených s dražbou, které v tomto případě zajišťuje sám dražebník.

Za nevýhodu lze považovat poměrně vysokou nákladovost dražby vzhledem k hodnotě zpeněžované položky. Dále zde existuje i riziko neúspěšné dražby a předem neurčený okruh osob přítomných osob, ke kterému se insolvenční správce obrací a z něhož vybraný subjekt by mohl mít zcela odlišné další úmysly než správce. Mohlo by se jednat například o nedokončené investice, jejichž ukončení je záměrem více zainteresovaných skupin.

Prodej mimo dražbu

Tato cesta je nejčastěji voleným způsobem zpeněžení položek majetkové podstaty. Základní právní úprava prodejem mimo dražbu plyne z ustanovení §289 IZ, dle kterého lze majetek

zpeněžit jen se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru. Existují ovšem i z tohoto ustanovení výjimky týkající se:

- situaci, kdy po prohlášení konkurzu ještě nedošlo k ukončení činnosti společnosti. Tzn., že společnost, i když je v konkurzu, stále vytváří výrobky a prodává je odběratelům. Dané produkty jsou zcela jistě součástí majetkové podstaty, bylo by ovšem zcela nelogické, aby insolvenční správce žádal při každém prodeji o souhlas. Z toho vyplývá, že insolvenční správce v případech běžně zcizovaných věcí při pokračujícím provozu není povinen o opakovaný souhlas žádat.
- situace, kdy je správce v souvislosti s cíli správy majetkové podstaty, povinen jednat rychle. Tato situace se týká prodeje věcí, jejichž delší skladování by mohlo být příčinou rychlé zkázy či znehodnocení věcí (např. potravin, stavební hmoty či zvířat).

V ostatních případech je nutno dbát souhlasu a ustanovení výše jmenovaných orgánů, bez nichž by smlouva o prodeji věci mimo dražbu nemohla nabýt účinnosti.

Další charakteristikou tohoto prodeje je stanovení kupní ceny, která se může pohybovat pod cenou odhadní. Insolvenční správce pak přihlédne i k nákladům, které by jinak bylo nutno na správu zpeněžovaného majetku vynaložit.

V jakémkoli případě lze platnost smluv o prodeji věci mimo dražbu napadnout, a to pouze cestou žaloby u insolvenčního soudu podanou nejpozději po skončení insolvenčního řízení.

Předmětem zpeněžení mimo dražbu mohou být jak jednotlivé věci majetkové podstaty nebo podnik nebo jeho část.

Výhodou tohoto způsobu prodeje je jeho flexibilita použití. Dále lze výhodu spatřit i v relativně omezeném okruhu zájemců, kteří zpravidla podnikají ve stejném oboru a lze tak od nich očekávat nejen vyšší cenové nabídky, ale i zachování daného provozu podniku (v případě prodeje podniku).

Možnou nevýhodou tohoto prodeje může být skutečnost, že samotné zpeněžování provádí insolvenční správce sám. Existuje ovšem některé nástroje, kterých může insolvenční správce využít, a to například elektronických aukcí.

2.6.6 Podání konečné zprávy a realizace rozvrhového usnesení

Konečná zpráva

Konečná zpráva je klíčovým dokumentem celého procesu konkurzu. Je důležitým dokumentem pro všechny účastníky insolvenčního řízení tzn. jak pro věřitele, tak i pro insolvenčního správce a insolvenční soud.

Věřitelům je konečnou zprávou určena částka sloužící k uspokojení jejich pohledávek. Insolvenční správce podává zprávou souhrn všech informací o své činnosti a i jakousi „poukázkou“ na výplatu odměny, kterou lze vyplatit již v průběhu nebo až na konci insolvenčního řízení (v rámci konečné zprávy).

Insolvenční soud v této zprávě získává podklady pro další kroky, kterými je vydání rozvrhového usnesení a rozhodnutí o zrušení konkurzu.

Konečnou zprávu insolvenční správce sestavuje v závěru zpeněžení majetkové podstaty, a to i v případě kdy doposud nebyly ukončeny incidenční spory, jejichž výsledek ovšem nemůže podstatně ovlivnit závěry konečné zprávy. Dalším případem, který nebrání správci ve vyhotovení konečné zprávy, je existence dosud nezpeněženého majetku, který náleží do podstaty, a který lze z podstaty vyjmout.

Z uvedeného vyplývá, že pouze neopodstatněnost nákladů neukončených incidenčních sporů a možnost vynětí dosud nezpeněženého majetku nebrání insolvenčnímu správci ve vyhotovení a předložení konečné zprávy.

Ovšem dle komentáře k danému ustanovení dle JUDr. Martina Landy je tato výjimka v praxi nerealizovatelná, protože dle ustanovení §302 odst. 3 IZ musí konečná zpráva obsahovat nejen vyčíslení částky, která má být mezi věřitele rozdělena, ale i ve vyčíslení podílů jednotlivých věřitelů. Toto bez ukončených incidenčních sporů realizovat v praxi nelze.

Obsah konečné zprávy je dán požadavky §302 a 303 IZ, dle kterých by měla zpráva obsahovat tři nejdůležitější části:

- celková charakteristika činnosti insolvenčního správce a vyčíslení finančních výsledků,
- dílčí části dle IZ, kterými se rozumí přehled pohledávek za majetkovou podstatou, pohledávek jim na roveň postavené, uvedení majetku který nebyl zpeněžen a jiné,
- vyčíslení částky, která má být mezi věřitele rozdělena, a dále pak v členění dle jednotlivých věřitelů.

Obsah zprávy rovněž závisí na velikosti dlužníkovu majetku, rozsahu jeho činnosti.

Projednání konečné zprávy a vyúčtování

Dle §304 IZ konečnou zprávu přezkoumá insolvenční soud. Dále ji zveřejní vyhláškou, kterou se rozumí uvědomění účastníků řízení. Do 15 dnů od zveřejnění jsou účastníci oprávněni podávat proti zprávě případné námitky. Podávají se ve dvojím vyhotovení – jedno se podává soudu a druhé insolvenčnímu správci.

Insolvenční soud ve vyhlášce stanoví i termín jednání, na kterém dojde k projednání námitek, a na základě, kterého pak soud:

- rozhodne o schválení konečné zprávy, pokud nebyly vznesené námitky schváleny,
- nařídí doplnění nebo změnu, pokud jsou vznesené námitky opodstatněné, které nemění základní obsah konečné zprávy. Může se jednat o námitky k textové části (např. stručnost) či k drobným částkám výdajů správce.
- nebo odmítne zprávu přijmout, pokud vznesené námitky důvodně zpochybňují zprávu jako celek. Nejčastější námitky jsou proti přehledu výdajů na správu majetkové podstaty, nebo námitky proti absenci doložení konečného vyúčtování významné skupiny věřitelů. V tomto případě je insolvenčnímu správci stanovena lhůta k předložení zprávy nové.

Insolvenční zákon opravňuje dle §304 IZ se proti rozhodnutí o konečné zprávě a vyúčtování odvolat, a to věřitelům, jejichž námitkám vyhověno nebylo. Toto právo tedy nemají všichni věřitelé, dále pak to neplatí pro insolvenčního správce či jiného účastníka řízení.

2.6.7 Konečný rozvrh

Rozvrhem se v podstatě rozumí konečná fáze konkurzu s cílem určit částky, které mají být věřitelům vyplaceny.

Podmínkou pro platnost konečného rozvrhu je nabytí právní moci usnesení o schválení konečné zprávy a vyúčtování odměny a věcných výdajů správce. Je to z důvodu, že právě v konečné zprávě je vyúčtována částka, která věřitelům náleží.

Insolvenční správce je ještě před konečným rozvrhem povinen uspokojit dosud nezaplacené pohledávky, které se uspokojují kdykoli během konkurzu a kterými jsou:

- pohledávky za majetkovou podstatou,
- pohledávky jim na roveň postavené a

- zajištěné pohledávky dle §298 IZ.

Pokud dojde k situaci, kdy získaný výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty nepostačí k uspokojení všech těchto uvedených pohledávek (tzn. těch, které se uspokojují kdykoli během konkurzu), pak se postupuje dle ustanovení §305 odst. 2 IZ a uspokojí se nejdříve:

- odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, pohledávky věřitelů vzniklých za trvání moratoria, pohledávky věřitelů z úvěrového financování,
- náklady související s udržováním a správou majetkové podstaty,
- pohledávky věřitelů na výživném
- a zbytek pohledávek se uspokojí poměrně.

Z výtěžku insolvenční správce vyčlení také částku na předpokládané výlohy spojené s ukončením řízení.

2.6.8 Rozvrhové usnesení a jeho realizace

Po nabytí právní moci rozhodnutí o schválení konečné zprávy insolvenční správce předloží soudu návrh na rozvrhové usnesení, ve kterém uvede částku, která má být vyplacena, a to v členění na každou pohledávku, která byla v seznamu přihlášených pohledávek uvedena. Je důležité zmínit, že všichni věřitelé zahrnutí do rozvrhu, jsou uspokojováni poměrně, vzhledem k výši, v jaké byla jejich pohledávka zjištěna.

Insolvenční soud předložený návrh přezkoumá a poté vydá rozvrhové usnesení, ve kterém určí částky, které mají být věřitelům vyplaceny.

Stejně jako u konečné zprávy, tak i u rozvrhového usnesení je IZ umožněno sestavit jej ještě před úplným ukončením neskončených sporných záležitostí. Jedná se zejména o pohledávky, ohledně kterých dosud nebyl ukončen incidenční spor, či kterých se týká odvolání proti konečné zprávě.

Realizace rozvrhového usnesení se řídí dle §307 odst. 2 až 4 IZ. Soud ve svém usnesení určí lhůtu pro jeho splnění, která nesmí být delší než 2 měsíce od právní moci usnesení.

Částky určené pro věřitele proplatí insolvenční správce na náklad věřitelů zpravidla ve svém sídle. Pokud se jedná o částky, které nepřesahují 500 Kč, může je insolvenční správce složit do úschovy u soudu a věřitele o tom písemně vyrozumět. Podobný postup se použije pro případ, kdy nedošlo k proplacení částek do 30 dnů od rozvrhového usnesení, z důvodu výskytu překážky na straně věřitelů.

Pokud dojde ke splnění usnesení, musí o tom insolvenční správce soud vyrozumět.

Z výše uvedeného ustanovení vyplývá skutečnost, že dle IZ je preferována výplata plnění hotovostním způsobem. Existuje ovšem zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, který omezuje hotovostní platby nad částku 15 000 EUR.

Pokud se jedná o pohledávky, kterých se týkalo odvolání proti konečné zprávě či incidenční spor, pak insolvenční správce složí do úschovy částky, které **by mohly** připadnout na jejich splnění insolvenčnímu soudu. A až pominou veškeré překážky jejich výplatě, vydá pak insolvenční soud další rozvrhové usnesení. Obdobně se postupuje ohledně částek určených na výlohy spojené s ukončení řízení, pokud nebyly správcem použity.

3 Konkurzní řízení MORAVIA ENERGO, a.s.

Společnost MORAVIA ENERGO, a.s. byla společností působící na českém trhu od roku 2000. Základem jejího podnikatelského programu bylo podnikání v oblasti energetiky jako obchodník s elektřinou.¹⁴

Společnost dopředu nakupovala pro své odběratelé elektřinu na Energetické burze Praha s tím, že se její prodej uskuteční na základě dlouhodobých kontraktů, které společnost měla uzavřeny nebo uzavře během následujících několika let. Tím, že společnost v období let 2007 a 2008 nakoupila elektřinu za výrazně vyšší nákupní cenu, než byla cena na trhu v období začínající ekonomické krize, musela společnost dle platných pravidel obchodování s elektřinou na Energetické burze Praha postupně navýšit množství finančních prostředků na clearingovém účtu, který slouží ke zúčtování burzovních obchodů.

Tímto se společnost dostala do situace, kdy ji nezbylo dostatečné množství prostředků k výkonu podnikatelské činnosti, protože dané nákupy elektřiny měly být realizovány v kontraktech až v budoucím období, tzn. že výnosy z daných obchodů by společnost získala až v budoucích obdobích. Z tohoto důvodu společnost uzavřela s Komerční bankou, a.s. a společností ČEZ, a.s. tzv. swap obchod, kterým bylo toto odčerpávání prostředků zastaveno. Společnost ČEZ, která společnosti do té doby prodávala proud prostřednictvím burzy, tímto krokem převzala kontrakty v hodnotě asi pěti miliard korun a začala jí elektřinu prodávat přímo, bez burzovního zprostředkování. Důvodem bylo to, že při přímých obchodech nejsou na garance tak přísné nároky.

V dalších jednáních s financujícími bankami se společnosti nepodařilo ovlivnit dosavadní nepříznivou finanční situaci. Naopak bylo se strany bank přerušeno úvěrové financování a zablokování disponibilních zdrojů na běžných účtech, čerpání kontokorentních úvěrů.

¹⁴ Všechny informace a číselné údaje uvedené v textu této kapitoly byly použity z dokumentů uvedených na serveru www.justice.cz

Tímto byla společnosti znemožněna realizace předplateb za dodávky elektřiny. Z tohoto důvodu došlo i ze strany dodavatelů k pozastavení veškerých dodávek elektřiny. Ke dni 23.2.2010 byla ze strany Operátora trhu s elektřinou zrušena registrace účastníka trhu s elektřinou, která je nezbytnou podmínkou pro působení společnosti na tomto trhu.

3.1 Úpadek společnosti

V zániku účasti obchodníka na Energetické burze Praha (PXE) spočívá hlavní indikátor ohrožující schopnost společnosti pokračovat v činnosti i v budoucích obdobích, a zároveň dostávat všem svým splatným závazkům. Z pohledu insolvenčního zákona se jednalo o stav tzv. hrozícího úpadku dle §3 odst. 4 zákona (IZ). Tím, že společnosti bylo ukončeno dne 27.2. oprávnění obchodovat na Energetické burze Praha z důvodů ztráty registrace účastníka trhu a to ze strany Operátora trhu s elektřinou (OTE). Tímto přestala prakticky existovat hlavní náplň předmětu podnikání zajišťující příjmy, bez nichž své závazky nebude schopna plnit.

Dalším důvodem pro podání insolvenčního návrhu bylo pozastavení resp. zablokování veškerých finančních prostředků, které měla společnost uloženy na svých běžných účtech, prostřednictvím kterých společnost financovala své běžné provozní aktivity a splatné závazky z činnosti vyplývající. Dále to byly také postoje, které zastaly financující instituce, kterými bylo společnosti znemožněno i jakékoli další čerpání kontokorentních úvěrů. Znamená to tedy, že společnost se ocitla dle §3 odst. 1 a 2 v tzv. platební neschopnosti. Měla více věřitelů s pohledávkami po dobu delší 30dnů po splatnosti, které nebyla z důvodu omezení manipulace s peněžními prostředky na účtech plnit – dle insolvenčního zákona tedy zastavila platby podstatné části svých peněžitých závazků.

Proto dne 2. 3. 2009 podalo představenstvo společnosti MORAVIA ENERGO, a.s. návrh na zahájení insolvenčního řízení, ve kterém veškeré výše zmíněné skutečnosti osvědčuje přiloženými důkazními prostředky, tzn. dohodou o ukončení smlouvy o oprávnění obchodovat na Energetické burze Praha, oznámení Operátora trhu s elektřinou o omezení činnosti na trhu s elektřinou, dále dopisem se společností ČEZ, a.s. oznamující přerušeni dodávek elektřiny. Dále společnost přiložila k insolvenčnímu návrhu smlouvy o poskytnutých bankovních zárukách a kontokorentních úvěrech, přiložena byla rovněž dokumentace osvědčující postoje bank k dalšímu financování společnosti ještě v době před podání

insolvenčního návrhu. Společnost navrhovala soudu v insolvenčním návrhu jako způsob řešení situace dlužníka - reorganizaci nebo konkurz.

Součástí insolvenčního návrhu byly i povinné seznamy majetku, závazků a seznamy zaměstnanců uvedené v příloze č. 2¹⁵.

Dne 5.3.2009 bylo rozhodnuto Mgr. Petrem Budínem o úpadku společnosti, rovněž byla Krajským soudem v Ostravě určena i insolvenční správkyň JUDr. Lenka Vidovičová.

V usnesení byli dále vyzváni dlužníkovi věřitelé k přihlašování svých pohledávek vůči společnosti ME. K tomuto účelu byla soudcem stanovena klasická lhůta 30 dnů od zveřejnění prohlášení úpadku (tzn. do 6. 4. 2009). Věřitelé byli vyzváni k povinnosti oznámit skutečnost, zda-li mají vůči dlužníku nějaká zástavní či zajišťovací práva, která hodlají vůči dlužníkovi majetku uplatnit.

Usnesením byl stanoven i den konání přezkumného jednání a to na 30. 4. 2009. Konání první schůze věřitelů bylo stanoveno v bezprostřední návaznosti na přezkumné jednání. Zmíněna byla pouze jeho bezprostřední návaznost na přezkumné jednání.

Na přezkumném jednání dne 30. 4. 2009 byly projednány za přítomnosti insolvenční správkyň, zástupců dlužníka – členů představenstva, dále zástupců věřitelů a samosoudce Mgr. Petra Budína – přihlášené pohledávky. Ze strany zástupců dlužníka nebylo k většině projednávaných pohledávek vzneseno právo popření jejich pravosti, výše či pořadí.

Na schůzi věřitelů konané přímo v návaznosti na přezkumné jednání dne 30. 4. 2009 byly projednány některé popřené a nepřezkoumané pohledávky věřitelů.

Jednalo se o věřitele, jehož pohledávka přezkoumána nebyla, a to pohledávka z titulu náhrady škody stanovenou dle zvláštního zákona. Insolvenční správkyň se na dotaz soudu vyjádřila, že u pohledávky zatím nezjistila důvod pro její popření co se týče její pravosti, ale nepřezkoumala ji z důvodu složitosti určení její výše, jenž byl pro správkyň důvodem ji prozkoumat až v dalším přezkumném jednání. Soud vyzval tohoto věřitele k tomu, zda-li má zájem dle §51 odst. 3 IZ o přiznání hlasovacích práv na schůzi věřitelů. Věřitel o přiznání měl zájem, proto mu soud přiznal hlasovací práva v rozsahu celé výše přihlášené pohledávky, tj. 49 124 895,59 Kč.

Na schůzi věřitelů bylo rozhodnuto o 5 členném věřitelském výboru. Věřiteli bylo rozhodnuto následovně. Dva členové byli zvoleni jako zástupci zajištěných věřitelů. Těmito členy jsou

¹⁵ Tyto seznamy byly pro jejich značnou rozsáhlost a pro účely diplomové práce zpracovány do přehlednější sestavy uvedené v příloze č. 2.

zástupci UniCredit Bank Czech Republic, a.s. a Komerční banky a.s.. Zbytek členů výboru bylo zvoleno v návaznosti na ustanovení §56 IZ z nezajištěných věřitelů, kterými jsou zástupci společnosti ADATO, s.r.o., E.ON Distribuce, a.s. a České spořitelny a.s.. Za náhradníky byly zvoleny společnosti ČEZ Distribuce a.s. a International Power Opatovice, a.s. – věřitel, jehož pohledávka nebyla v prvním přezkumném jednání přezkoumána.

Co se týče hospodářské situace společnosti od 22. 4. 2009 došlo k nárůstu zůstatků na bankovních účtech. Dále byla insolvenční správkyňi zdůrazněna skutečnost, že do rozsahu majetkové podstaty podstatným způsobem zasáhne započtení pohledávek po prohlášení konkurzu, které sníží majetkovou podstatu v odhadu o cca 100 mil. Kč.

3.2 Prohlášení konkurzu

Dne 27.3.2009 bylo usnesením Krajského soudu v Ostravě Mgr. Petrem Budínem rozhodnuto o prohlášení konkurzu na majetek společnosti ME, a.s.

Soud zvolenou možnost řešení úpadku společnosti zdůvodnil jako jediný možný způsob řešení situace dlužníka. I když se společnost ME, a.s. dovolávala i řešení cestou reorganizace, soud ji ovšem neviděl v souvislosti s charakterem dosavadní činnosti společnosti za přípustnou.

Dle §316 IZ reorganizace dlužníka ME, a.s., který byl osobou oprávněnou obchodovat na komoditní burze řídící se v tomto případě zákonem č. 458/2000 Sb. (Energetický zákon), není přípustná, s čímž se později odvolací soud v Olomouci neztotožnil. I když v tomto případě společnost v době podání insolvenčního návrhu nebyla již účastníkem obchodování na burze, převážná většina jejich závazků v hodnotě cca 1,5 mld. Kč plynula právě z účasti společnosti na této burze. Soud své rozhodnutí odůvodňuje povinností splnit také podmínku, že společnost, která byla obchodníkem na burze, nesmí mít převážnou většinu svých závazků právě z těchto aktivit. Je to z důvodu, že smyslem reorganizace není řešit dlužníkův úpadek způsobený obchodování na komoditní burze, která by chod burzy mohla ohrozit a naopak výkyvy v burzovních obchodech průběh reorganizace společnosti narušit. Soud tuto skutečnost zdůvodnil i možným účelovým jednáním dlužníka. Kdyby totiž bylo ustanovení §316 odst. 3 IZ pouze tak, že pro účely povolení reorganizace nesmí být osoba dříve obchodující na komoditní burze v den podání návrhu na reorganizaci již účastníkem této burzy, docházelo by ze stran dlužníků zcela cíleně k ukončení jejich účast pro možnost řešit své závazky z obchodování formou reorganizace – tudíž o dosažení výhodnějšího postavení oproti ostatním dlužníkům nacházejícím se v obdobné pozici, ale stále ještě registrovaným na

burze. Jinými slovy řečeno mající závazky z burzovních obchodů, ale stále registrovanými z důvodu např. nepřistoupení burzy na ukončení její registrace.

Soud výklad tohoto ustanovení přirovnal k výkladu možnosti oddlužení, na které dosáhne pouze fyzická osoba, která není ke dni podání návrhu registrovaným podnikatelem a která nemá převážnou část svých závazků z podnikatelské činnosti. Pro povolení oddlužení musí rovněž dle soudu být splněny analogicky obě podmínky.

3.3 Odvolání dlužníka a věřitele CZECH-KARBON s.r.o. proti rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě

Proti rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě bylo podáno dne 8. dubna 2009 odvolání ze strany přihlášeného věřitele – společnosti CZECH – KARBON s.r.o.. Společnost ve svém odvolání vytýkala nesprávný procesní postup soudu v Ostravě, při které došlo k nesprávnému výkladu §316 odst. 3 a nerespektování §149 odst. 1 IZ. To znamená, že podle tohoto věřitele se soud dopustil procesního pochybení v tom, že pokud považoval reorganizaci dlužníka za nepřipustnou, měl by rozhodnout o způsobu řešení úpadku až po konání svolané první schůze věřitelů (tzn. v tomto případě až po 30. 4. 2009). Soud tímto věřiteli zabránil možnosti spolurozhodnout o způsobu řešení úpadku společnosti ME, a dále zmarnil kroky věřitele směřující k započtení vzájemných pohledávek a závazků dle §140 IZ. Vzájemný zápočet pohledávek a závazků zúčastněných stran je dle tohoto ustanovení přípustné, jestliže byly zákonné podmínky pro jejich započtení splněny i před rozhodnutím o způsobu řešení úpadku. Dle odvolacího soudu ovšem nedošlo k procesnímu pochybení soudu prvního stupně. Odvolací soud toto rozhodnutí odůvodňuje tím, že pokud byla reorganizace v případě společnosti ME zcela nepřipustná, nemusí pak soud respektovat ustanovení §149 a vyčkávat až na datum konání první schůze věřitelů. To by platilo v případě, kdyby se reorganizace byla přípustná a soud rozhodl před datem konání schůze věřitelů o způsobu řešení konkurzem. Dle odvolacího soudu nemohla věřiteli vzniknout žádná újma, protože i kdyby byla reorganizace zvolena schůzí věřitelů, soud by ji v žádném případě nepovolil. Toto vychází z ustanovení §152 IZ, které říká, že pokud je způsob řešení úpadku dlužníka zvolený schůzí věřitelů zcela vyloučen, soud v tomto případě usnesení schůze věřitelů nerespektuje a rozhodne o řešení úpadku sám.

Otázkou je zda-li byl výklad §316 odst. 3 IZ soudu prvního stupně správný. Odvolací soud se v tomto případě s jeho výkladem neztotožňuje a zamítá jej, a to z důvodu, že nelze analogicky odvozovat výklad mezi možnosti oddlužení s možností se reorganizovat. Je to dáno jejich

odlišnými cíli. Cílem oddlužení je alespoň částečné uspokojení věřitelů a vrácení „spotřebitele“ zpět do běžného ekonomického života, který bude schopen opět přejímat závazky. Cílem reorganizace je zachování dlužníka jako produkčního subjektu, a to s co nejvyšším poměrným uspokojením věřitelů.

Dále není dle odvolacího soudu cílem vyloučení osob obchodujících na komoditní burze ochrana burzovních obchodů. Protože účastník, u kterého byt' úpadek byl zjištěn, nemusí být zcela jistě ihned vyloučen z obchodování. Tzn. situaci, kdy se dlužník nachází v úpadku a přitom je oprávněn na burze obchodovat i nadále. U něj by ovšem nebylo neplnění burzovních závazků a ohrožení chodu burzovních obchodů vyloučeno. Ale pokud již dlužník v době o rozhodování o úpadku již obchodníkem na komoditní burze není, není zde rozumný důvod reorganizaci považovat za nepřípustnou. Úspěšnost povolení reorganizace společnosti v úpadku je tedy možná pouze v případě, že existují reálné předpoklady setrvání a pokračování v činnosti, díky kterým by bylo možno věřitelům poskytnout vyšší plnění než ta, která by získali v konkurzu.

Z toho dle odvolacího soudu vyplývá následující. Soud prvního stupně porušil ustanovení §149 odst. 1 IZ tím, že rozhodl o způsobu řešení úpadku konkurzem ještě před konáním první schůze věřitelů dne 30. 4. 2009, protože se nejedná o dlužníka, u něhož je reorganizace nepřípustná.

Za neodůvodněnou považuje odvolací soud námitku věřitele proti znemožnění započtení pohledávky dle §140 odst. 2 IZ. Odvolací soud vykládá v tomto případě zápočet pohledávek a závazků jako kompenzační úkon nikoli jako způsob zániku dlužníkovy závazku dle §580 ObčZ. Pro soudem vykládaný kompenzační úkon musí být splněny pouze obecné podmínky dle §34 a následujících ObčZ. Podmínkou pro započtení pohledávky je tedy pouze její včasné přihlášení.

Věřitel učinil kroky směřující k započtení závazku vůči společnosti ME ve výši 31 tis. EUR s pohledávkou ve výši 12,4 mil. Kč dne 1. 4. 2009 s tím, že počká, jak bude o způsobu řešení úpadku rozhodnuto věřiteli dne 30. 4. 2009.

Výklad odvolacího soudu pro zápočet: „Soud považuje výklad §140 za nerozumný, aby pro zápočet pohledávky musel být učiněn kompenzační úkon do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, postačí pouze její řádné přihlášení. Protože lhůta pro možnost započtení (jako kompenzační úkon) je kratší v případě, že soud spojí s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu jeho řešení, i když by lhůta pro přihlášení započitatelné pohledávky uplynula později. Zákon by dal možnost navést zánik pohledávky započtením jen ve velmi krátké lhůtě, zatímco kdyby bylo rozhodnuto o způsobu řešení úpadku samostatným rozhodnutím, by

byla lhůta pro kompenzační úkon podstatně delší (tzn. 30 dnů až 2 měsíce od rozhodnutí o úpadku). Soud v tomto případě nevidí opodstatněnost újmy na straně věřitele i bez ohledu na to, zda-li soudem prvního stupně bylo ustanovení §149 odst. 1 porušeno či nikoli.“

Újma by vznikla věřiteli jen tehdy, pokud by byl v zahájeném insolvenčním řízení podán včasný a projednatelný návrh na povolení reorganizace, na jehož základě by věřitelé mohli věcně spolurozhodnout.

Soud se dále zabýval otázkou, zda-li byl společností ME podán takový návrh na povolení reorganizace, o němž by soud **musel** věcně rozhodnout. Společnost ME ve svém návrhu tvrdila hrozící úpadek, neuvedla v něm ovšem zcela výslovně, že žádá o řešení jeho stavu formou reorganizace (společnost přesně v návrhu uvádí „možný způsob řešení úpadku se jeví reorganizace, případně konkurz“). Proto považoval soud první návrh dlužníka za neurčitý a následný učiněný insolvenční návrh dne 17. března 2009, ve kterém společnost žádá o povolení reorganizace, byl již dle §318 odst. 1 opožděný. Dle §318 pokud dlužník, který pokládá svůj stav ve svém návrhu za hrozící úpadek, může požádat o reorganizaci, to ale musí učinit nejpozději do rozhodnutí o úpadku, tzn. že společnost měla svůj insolvenční návrh doplnit dříve, a to do 5. 3. 2009.

Protože návrh na povolení reorganizace nebyl považován za včasný a věcný, nemohla vzniknout věřiteli újma, i když soud postupoval dle §149 odst. 1 chybně.

Společnost ME coby dlužník se odvolala stejně jako věřitel, společnost CZECH – KARBON, proti nesprávnému výkladu ustanovení §319 odst. 3, kterým dle ME bylo porušeno ustanovení §1 odst. a) IZ, dle kterého cílem insolvenčního řízení je řešení úpadku dlužníka tak, aby došlo k co nejvyššímu uspokojení věřitelů. Dále se ME odvolala proti procesnímu pochybení, tzn. že došlo k rozhodnutí o konkurzu ještě před svolanou schůzí věřitelů.

Odvolací soud tedy považuje ve svém usnesení procesní pochybení Krajského soudu v Ostravě za zcela zjevné. Rovněž považuje výklad ustanovení §316 odst. 3 učiněný Krajským soudem v Ostravě za zcela nesprávný.

3.4 Prvotní kroky insolvenčního správce

Dle §36 je insolvenční správce povinen sestavit a uveřejnit zprávu o postupu insolvenčního řízení, a to co 3 měsíce. Účelem zprávy je informovat veřejnost o průběhu insolvenčního řízení týkající se daného dlužníka.

Insolvenční správkyň společnosti ME sestavila rovněž i zprávu požadovanou soudem dle §149 odst. 3 IZ k 22. dubnu 2009, tzn. v období před vydáním rozhodnutí Vrchním soudem v Olomouci a před konáním první schůze věřitelů.

Správkyně v této zprávě zhodnotila situaci, která nastala ihned po prohlášení úpadku, tzn. po 5. 3. 2009. Od tohoto okamžiku správkyň započala práce směřující k sestavení soupisu majetkové podstaty. K účelu zpeněžování majetkové podstaty zřídila několik bankovních účtů a naopak některé účty s debetními zůstatky, které dlužník měl na území České republiky i v zahraničí zrušila. Dále došlo ze strany správkyň k zajištění inkasa plateb od dlužníků na čísla nově zřízených účtů.

Ke dni prohlášení konkurzu byly doručeny výpovědi většině zaměstnanců, kromě 5 zbývajících potřebných k dokončení zatím neuzavřených záležitostí společnosti a přípravě majetku k prodeji. Většina propuštěných zaměstnanců byla z obchodního oddělení, které nebylo nutno z důvodu nuceného ukončení obchodování s elektřinou zachovávat.

Dne 27. 3. 2009 byl jmenován prozatímní věřitelský výbor, jehož zasedání se uskutečnilo 9. 4. 2009. Věřitelé byli ze strany správkyň informováni o hospodářské situaci společnosti, dále o výdajích z majetkové podstaty, které byly správkyň již uskutečněny, a které správkyň očekává v dohledném období. Dále byli věřitelé seznámeni i s příjmy majetkové podstaty.

Na zasedání byly projednány věci týkající se dalších očekávaných výdajů zatěžujících majetkovou podstatu. Jednalo se o odstoupení od leasingových smluv na osobní automobily, u kterých zbývalo uhradit 15 a více splátek, které správkyň zcela jednoznačně shledala za neúnosné a neekonomické v souvislosti se správou majetkové podstaty. Dále byla výborem odsouhlasena výpověď smlouvy o vedení účetnictví společností ENIAS a.s. a rovněž úhrada vzniklých nákladů s tímto spojená do doby prohlášení konkurzu, a to na účet majetkové podstaty.

V dalších zprávách, které byly vyhotoveny ve formě zápisů z jednání schůze věřitelského výboru, který jednal v častých intervalech, informovala mj. insolvenční správkyň o:

- vynaložených výdajích insolvenčního správce,
- stavech finančních prostředků na bankovních účtech,
- pokračování v činnostech směřujících k prodeji majetku náležející do majetkové podstaty dlužníka.

Mezi další rozsáhlé činnosti správkyň patřilo před první schůzí věřitelů přezkoumávání přihlášených pohledávek věřitelů o celkovém počtu 152, z nichž 84 měla již připraveny k přezkumu na prvním přezkumném jednání konaném 30. 4. 2009.

3.5 Stav dlužníka po prohlášení úpadku

Společnost ME provozovala svou činnost ve čtyřech základních oblastech, kterými bylo:

- obchodování s elektřinou,
- investiční činnost,
- správa majetku související s majetkovou účastí dlužníka v dalších obchodních společnostech,
- a dále pronájem tzv. optických vláken později zmíněné linky 110 kV, pronájem nemovitostí a ostatního hmotného majetku společnosti.

V případě obchodu s elektřinou dle správkyně další trvání této hlavní podnikatelské činnosti dlužníka nebylo možné z důvodu již výše zmíněného omezení činnosti na trhu s elektřinou ze strany OTE, a.s., pro nedostatečné finančního krytí, které je jedním ze základních podmínek pro každého účastníka trhu s elektřinou. Následně bylo zahájeno i správního řízení ze strany Energetického regulačního úřadu dne 3. 4. 2009 směřující k odnětí licence pro obchod s elektřinou z důvodu prohlášení úpadku společnosti.

Dalším předmětem činnosti společnosti bylo provozování linky 110 kV z Polska a realizace obchodů po této lince. Nicméně z důvodu vypovězení nájemní smlouvy na technologii, která byla nezbytnou podmínkou jejího provozu, došlo k ukončení obchodování i na této lince.

Druhým stěžejním předmětem činnosti byla již výše zmíněná investiční činnost spočívající v přípravě a realizaci několika projektů. Jednalo se zejména o projekt špičkového zdroje a paroplynového cyklu v Prostějově a také výstavba plynového propojení České republiky s Polskem. Financování těchto projektů bylo v důsledku úpadku společnosti pozastaveno. Projekty se nacházely v době prohlášení konkurzu v různých fázích rozpracovanosti. Z finančního hlediska se jednalo o projekty, na něž byly doposud vynaloženy značné investice, a jejichž návratnost byla podmíněna jejich dalším pokračováním. Dle insolvenční správkyně a věřitelského výboru bylo z důvodu značné objemnosti těchto investic rozhodnuto nadále v jejich realizaci setrvat a vynaložit na jejich další realizaci nejnutnější náklady na úkor majetkové podstaty. Cílem tohoto jednání bylo připravit tyto investice do stavu, v nichž by bylo možno je k prodeji nabídnout.

Společnost dále vlastnila několik majetkových podílů v obchodních společnostech v zahraničí. Dle správkyně a věřitelského výboru se nejednalo o majetek, ze kterého by bylo možné očekávat v budoucnu další příjmy (např. výplatu zisku či dividend), mimo příjmů plynoucích z jeho prodeje. Proto nezbylo nic jiného než tyto majetkové účasti i nadále spravovat a nabízet je k samotnému zpeněžení.

Ostatní smlouvy z titulu pronájmu optických vláken, nemovitostí nebyly do okamžiku zpeněžení těchto věcí vypovězeny. Nájem osobních automobilů v rámci finančního leasingu byly před prodejem ukončeny.

V době po prohlášení konkurzu pak mezi nadále trvající příjmy patřily platby za předchozí uskutečněné obchody s energií, zejména příjmy z fakturovaných obchodů uskutečněných ještě v měsíci únoru 2009, tzn. do doby, než bylo společnosti znemožněno dodávat elektřinu svým odběratelům.

Správkyně naopak vynaložila po prohlášení konkurzu výdaje zajišťující běžné provozní činnosti společnosti, např. na provoz nemovitostí, poštovné, dále pak mzdové nároky a z nich plynoucí odvody, výdaje na vedení účetnictví, zpracování daňového přiznání za rok 2008 a podkladů pro audit účetní závěrky.

V souvislosti s ukončeným obchodováním s energií ještě v době po prohlášení konkurzu existovala tzv. neprůběhová měření týkající se odběratelů el. energie – domácností a maloodběratelů – která trvají delší dobu než dojde k odečtu odběrů a zúčtování odchylek těchto odběrů, které se dá odhadovat na 3 měsíce až 2 roky. Nebylo pochyb o tom, že se v tomto případě bude jednat v celkovém součtu ještě o závazek dlužníka k zúčtování v budoucnu zjištěných odchylek odběrů plynoucí právě z již dříve ukončené činnosti dlužníka.

3.6 Přihlašování pohledávek

Dnem zveřejnění insolvenčního návrhu v insolvenčním rejstříku započala věřitelům běžet lhůta pro přihlašování svých pohledávek, a to od 3.března 2009 a končila 30. dnem od zveřejnění usnesení o úpadku v insolvenčním rejstříku.

Bylo zde i několik zahraničních věřitelů, které musela insolvenční správkně dle §430 odst. 1,2 uvědomit o stavu společnosti ME a zároveň je vyzvat k přihlášení svých pohledávek.

Celkem bylo přihlášeno 156 pohledávek v celkové hodnotě 4,767 mld. Kč.

3.6.1 Přezkum pohledávek

Přezkum přihlášených pohledávek se uskutečnil v několika jednáních v průběhu roku 2009 (30.4.2009 a 3.9.2009) v celkové výši 4 663 682 603,44 Kč z nichž došlo k částečnému či úplnému popření ve výši 254 825 039,62Kč.

Na začátku roku 2011, kdy byla přezkoumána pohledávka věřitele 118, která byla popřena v celé výši z důvodu, že nebyla doložena žádnými skutečnostmi, ze kterých by vyplývala

oprávněnost nároku věřitele E SIDE PROPERTY LIMITED, ESP organizační složka v celkové výši 2 182 471,17 Kč z titulu vzniku náhrady škody – nemajetkové újmy věřitele. Řízení v souvislosti s přihláškou této společnosti bylo nejdříve Krajským soudem v Ostravě zastaveno pro procesní nezpůsobilost organizační složky zahraničního subjektu dle §104 odst. 1 OSŘ i přes opakované výzvy insolvenční správce doplnit přihlášku pohledávky o procesně způsobilý subjekt. Proti tomuto usnesení bylo podáno přímo ze strany zahraniční společnosti odvolání, v němž namítala svým úmyslem uvést v osobě věřitele společnost E SIDE PROPERTY LIMITED jednající prostřednictvím organizační složky umístěné na území ČR, ale z hlediska nedostatečného prostoru ve formuláři toto neučinil. Skutečnost v odvolání věřitel doložil výpisem z obchodního registru Velké Británie. Odvolací soud pak po zjištění, že toto odvolání bylo učiněno řádně a včas dospěl k závěru, že je odvolání nutno vyhovět a předal celou věc zpět k projednání soudu prvního stupně. Tento soud řízení týkající se této přihlášky znovu zahájil. Ovšem jak již bylo výše zmíněno, byla pohledávka později popřena co do důvodu i výše pro nedostatečné prokázání existence pohledávky.

3.6.2 Zajištění věřitelé

Mezi tyto věřitele společnosti patřily banky financující aktivity ME Komerční banka, a.s. (KB), UnicCredit Bank Czech Republic, a.s. (UCB), a také společnost Biuro Studiów i Projektów Gazownictwa „GAZOPROJEKT“ Spółka Akcyjna podílející se na nedokončené investici „plyn Polsko“ .

KB měla za společností ME pohledávky z titulu čerpaného kontokorentního úvěru pro účely vyrovnaní závazků klienta, zúčtování závazků plynoucích z obchodů na PXE a nepovolených debetů na běžných účtech společnosti.

KB přihlásila své pohledávky v celkové výši 1 215 041 506,21 Kč z toho všechny byly pohledávkami zajištěnými. Každá pohledávka KB byla zajištěna buďto pohledávkami patřícími do majetkové podstaty ME nebo přímo vklady ME na běžných a termínovaných účtech u KB. Dále byly poskytnuté bankovní produkty jištěny i bankovní zárukou UCB.

Přihlášky jištěné bankovní zárukou UCB do 50% částky byly přihlášeny jako podmíněné, tzn. s vazbou na plnění UCB ve výši 154 106 932,49 Kč.

Pohledávky patřící do majetkové podstaty ME a zastavené KB byly na žádost insolvenční správce dle § 219 IZ znalecky oceněny ve výši 161 232 000 Kč, tzn. ve zbylé výši se staly pohledávkami nezajištěnými dle §167 odst. 2 IZ.

Do prvního přezkumného jednání došlo ještě k několika zápočtům s uloženými termínovanými a běžnými vklady, které měla ME u této banky uloženy v částce

95 218 321,51 Kč, v níž vzal věřitel přihlášené pohledávky zpět. Dále byly KB vzaty částečně zpět podmíněné pohledávky, a to v celkové výši plnění **18 672 325,53 Kč**, které obdržela od UCB.

Dalším věřitelem byla UCB poskytující společnosti jak kontokorentní úvěry, tak i již výše zmíněné bankovní záruky. Hodnota přihlášených pohledávek UCB se pohybovala ve výši 315 000 942,48 Kč z toho zajištěných pohledávek zástavou pohledávek patřících do majetkové podstaty dlužníka ve výši 220 847 077, 83. Zastavené pohledávky byly na žádost insolvenční správkyně opět znalecky oceněny, a to ve výši 19 495 000 Kč. K přezkumu byly nakonec připraveny pohledávky pouze ve výši 142 402 183,34 Kč, právě díky provedeným zápočtům s vklady a zastavenými příchozími platbami na účtech společnosti ve výši 97 117 220,02 Kč, v této výši vzal věřitel UCB svou přihlášku zpět. Z výše uvedeného se ve zbytku jedná o pohledávky nezajištěné v částce 122 907 183,34 Kč (=18 672 325,53 plnění KB z titulu bankovní záruky + 104 234 857,80).

3.6.3 Podmíněné pohledávky

Dle definice §183 IZ jsou podmíněnými pohledávkami ty pohledávky, které by třetím osobám proti dlužníku vznikly uspokojením věřitele..

Tyto pohledávky vznikly z již zmíněných poskytnutých bankovních záruk UniCredit Bank Komerční bance ve výši 50% plnění z otevřených dokumentárních akreditivů pro oprávněnou společnost Rolls-Royce Power Engineering plc., jako jednoho z hlavních dodavatelů investičního projektu špičkového zdroje v Prostějově. Podmíněnost pohledávky byla dána na realizaci bankovních záruk UCB vůči KB.

Celková výše otevřených dokumentárních akreditivů KB byla ve výši 189 100 785,60 Kč (= 6 639 670 USD + 1 500 000 EUR). Z toho plynoucí bankovní záruka UCB ve výši 50% dle kurzu devizového trhu ČNB k 5. 3. 2009 dni prohlášení úpadku činila 94 153 864,65 Kč (=3 319 835 USD + 750 000 EUR).

Poskytnutá plnění ze strany UCB činila v částkách 2 341 964,50 USD + 225 000 EUR = 58 199 518,14 Kč, ve kterých by měla vstoupit v řízení na místo KB dle §18 v návaznosti na §183 odst. 3 IZ, pro KB pak po vstupu UCB zůstala nepodmíněná výše pohledávek z otevřených dokumentárních akreditivů ve výši 55 905 593,67 Kč a podmíněná výše 38 248 270, 98 Kč. Na základě návrhatele KB a souhlasu nabyvatele UCB soud vyslovil souhlas se vstupem UCB do přihlášených částí pohledávek v rozsahu 58 199 518,14 Kč.

V návaznosti na skutečnost, kdy se insolvenční správce podařilo k 21.4.2010 zpeněžit podstatnou část pohledávek dlužníka vůči 3 osobám dle §293 IZ, které byly předmětem zajištění výše uvedených věřitelů, podala insolvenční správce jednak zprávu o tomto zpeněžení, ale i žádost o vyslovení souhlasu k vyplacení výtěžku těmto věřitelům dle §298 odst. 2 a 3 IZ.

Společnost UniCredit Bank Czech Republic, a.s. měla přihlášenou pohledávku jako zajištěnou majetkem dlužníka ve výši 19 495 000 Kč.

Celková výše zpeněžení	7 953 141,54 Kč	
Náklady zpeněžení pohledávek	26,00 Kč	poštovné
Náklady na správu předmětu zpeněžení	0,00 Kč	
Čisté zpeněžení určené k výpočtu odměny	7 953 115,54 Kč	
Odměna správce ve výši 2% zpeněžení	155 943,00 Kč	
DPH k odměně správce	29 629,20 Kč	
Celkem náklady:	185 598,20 Kč	
Čistý zisk určený k výplatě UCB	7 767 543,34 Kč	

Společnost Komerční banka, a.s. měla svou pohledávku zajištěnou a zjištěnou po přezkumném jednání ve výši 161 232 000 Kč.

Celková výše zpeněžení	111 062 391,84 Kč	
Náklady zpeněžení pohledávek	439,96 Kč	bankovní poplatky
	52,00 Kč	poštovné
Náklady na správu předmětu zpeněžení	0,00 Kč	
Čisté zpeněžení určené k výpočtu odměny	111 061 899,88 Kč	
Odměna správce ve výši 2% zpeněžení	2 177 684,00 Kč	
DPH k odměně správce	413 760,00 Kč	
Celkem náklady:	2 591 935,96 Kč	
Čistý zisk určený k výplatě UCB	108 470 455,88 Kč	

3.6.4 Nezajištění věřitelé

Mezi věřitele, jejichž pohledávky nebyly zajištěny, patřily např. společnosti E.ON Distribuce, a.s., ADATO, s.r.o. a ENERGETIS, s.r.o. jenž byly významnými účastníky v rámci společnosti ME realizovaných investičních projektů špičkového zdroje a paroplynového cyklu v Prostějově.

Výše přihlášených pohledávek všech nezajištěných věřitelů zjištěných v rámci konaných přezkumných jednání byla 4 228 130 563,81 Kč.¹⁶

3.6.5 Zápočty pohledávek

Okolností významně ovlivňující výši majtkové podstaty dlužníka byla i možnost vzájemných zápočtů pohledávek a závazků i po prohlášení úpadku dlužníka dle §140 IZ. konkurzu průběhu trvání insolvenčního řízení tuto možnost využilo několik věřitelů. Někteří nesplnili všechny podmínky plynoucí z §140 IZ, kvůli čemuž jim zápočet uznán nebyl.

Mezi uskutečněné zápočty, které měly nejvýznamnější vliv na majtkovou podstatu společnosti ME, patřil již výše zmíněný zápočet Komerční banky a.s. ve výši 95 mil. Kč a UniCredit Bank Czech Republic, a.s. ve výši 97 mil. Kč. Tito hlavní věřitelé započítali své pohledávky vůči závazku vyplatit peněžní prostředky, které měla společnost uloženy na zastavených účtech nebo na účtech, na kterých probíhaly inkasa pohledávek těmito věřiteli zastavených či zajištěných. Mezi ostatní věřitele jejichž pohledávky byly úspěšně započteny patřil např. Barrandov Studio a.s. ve výši 9,4mil. Kč a STZ a.s. ve výši 3 mil. Kč.

Další nejvýznamnější zápočty byly pak provedeny v rámci výpočtů konečných částek dle tzv. rámcových smluv EFET týkající se dodávek a odběru elektřiny, z nejvýznamnějších lze jmenovat EFET uzavřený se společností ČEZ a.s. na 800 tis. EUR.

Dle zprávy insolvenční správkyně byly v řízení zápočty uplatněny ve velkém množství, překračující hranici 100 mil. Kč, což by s za platnosti předchozí právní úpravy zákona o konkurzu a vyrovnání nebylo možné a bylo by plněním spadajícím do majtkové podstaty a určeným k poměrnému rozvrhu mezi věřitele.

Na počátku trvání insolvenčního zákona trvaly mezi účastníky insolvenčních řízení pochybnosti, zda ustanovení umožňující zápočty po prohlášení úpadku lze použít i po prohlášení konkurzu. Tato pochybnost byla založena zejména z důvodu znění ustanovení § 244 IZ, které říká, že pohledávky věřitelů po prohlášení konkurzu lze uspokojit jen poměrně (proto také společnost CZECH - KARBON s.r.o. podala odvolání, kterému se podrobněji věnuje kapitola 3.3), započtení však toto pravidlo o poměrném uspokojení pohledávek významně mění. Dosavadní rozhodovací praxe soudů se k této problematice zatím staví tak, že insolvenční zákon skutečně minil tuto možnost dát všem věřitelům (tedy i po prohlášení konkurzu), kteří splní podmínky stanovení v ust. § 140 InsZ. Pro úspěšné uplatnění zápočtu

¹⁶ Hodnota nezajištěných pohledávek se v průběhu řízení měnila v důsledku zpětvzetí a zápočtů a konečné číslo by mohlo být při sestavení konečné zprávy odlišné.

tedy věřitel musí mít pohledávku, která byla věřitelem započitatelná už před rozhodnutím o způsobu řešení úpadku a k tomu splnit tyto podmínky:

- být se započítávanou pohledávkou přihlášeným věřitelem (musí to stihnout ve lhůtě určené k přihlašování pohledávek),
- pohledávku nesmí získat neúčinným právním úkonem,
- v době nabytí pohledávky nesměl vědět o dlužníkově úpadku (to má zabránit spekulativním nákupům pohledávek před úpadkem pro účely jejich zápočtu),
- v době zápočtu nesmí mít vůči dlužníkovi závazky, které by převyšovaly započitatelnou pohledávku (tj. musí nejprve doplatit své dluhy až do výše možného zápočtu a teprve pak může zápočet uplatnit).

3.6.6 Pohledávky za majetkovou podstatou

Jedná se o pohledávky dle §168 odst. 2 vzniklé po vyhlášení úpadku. Insolvenční správce předkládala výdaje k vyúčtování v průběhu konání schůzí věřitelského výboru. Dosud tzn. do 21. února 2011 se jich uskutečnilo 23 , v jejichž průběhu byly schváleny mj. výdaje na:

- **hotové výdaje a odměna insolvenčního správce**
 - poštovné, cestovné, archivační poplatky, inzertní služby, prodloužení domén a licencí potřebného softwaru (antivirové programy) v částce 257 824,28Kč,
 - zálohu na odměnu insolvenčního správce ve výši 3 mil.Kč,
 - účetní a daňové poradenství včetně auditů účetních závěrek za období 2008-2009 ve výši 2 264 080,26 Kč,
 - znalecké posudky, poplatky za prodej položek v rámci e-aukcí 212 802,33 Kč.
- **náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka:**
 - jednalo se zejména o náklady spojené s nedokončenými investicemi v Prostějově ve výši 30 591 582 Kč za zajištění příkonu a výkonu k investici. Jednalo se především o výdaje za uskladnění komponent jednotky, náklady spojené s výkladkou a jejich uložením, oplocením a nájmu areálu v Prostějově a jiných.

3.7 Majetková podstata a průběh jejího zpeněžování

Na základě seznamu majetku předloženého dlužníkem a vycházejícího z účetnictví provedla insolvenční správce fyzické inventury a následně vyhotovila soupis majetkové podstaty uvedeného v příloze č.3. Majetková podstata byla vyčíslena v celkové hodnotě

1 109 218 994,61 Kč. Nejcennějšími položkami majetkové podstaty byly investiční projekty, nemovitosti a pohledávky společnosti.

Investiční projekty

Mezi hlavní investice patřily projekty špičkového zdroje a paroplynového cyklu (teplárny) v Prostějově. Hlavními dodavateli projektu byly společnosti ADATO s.r.o. a Rolls-Royce Power Engineering Plc.. Schůzí prozatímního věřitelského výboru bylo jednohlasně odsouhlaseno pokračování v těchto rozsáhlých investicích. Po provedení neodkladných kroků (např. pokračování v uzavírání smluv na věcná břemena, územní řízení, dovoz komponent turbíny TRENT) a investic (úhrady skladného, cel, přepravy apod.) a po několika pokusech najít strategického investora byl dne 21. 9. 2010 věřitelským výborem na další ze schůzí věřitelského výboru schválen jejich prodej za následujících podmínek, dle kterých kupující musí:

- složit kauci 25 mil.Kč na zvláštní bankovní účet,
- uvést nabízenou cenu bez DPH,
- zavázat se k úhradě dosud vynaložených nákladů majetkové podstaty související s těmito projekty ve výši 11,7 mil.Kč a dalším nákladům, které bude nést ke své tíži vzniklým po uzavření smlouvy (náklady za uskladnění a pojištění zařízení výrobce Rolls-Royce, která ještě není na místě určení a jejichž součástí jsou skladovány ve skladech v Mělníce, Bratislavě s Šale),
- prokazovat v pravidelných intervalech svou finanční připravenost dodržet svou nabídku,
- být schopen a ochoten projekt dokončit ,
- a zaplatit nabízenou kupní cenu.

Cílem takto položených podmínek bylo neohrožení chodu investice a zachování jejího pokračování i po prodeji celého projektu. Správkyně musela s ohledem na časové naplánování dodávek urychleně vyzývat potencionální zájemce a jejich podávané nabídky vyhodnocovat.

Insolvenční správce tedy v období 2009-2010 vyzvala zájemce k podávání nabídek. V konečné fázi byl projekt prodán až po několika zmařených pokusech za částku 250 718 354,50 Kč (včetně nemovitostí a DPH). Dále byly kupujícím zaplacený všechny náklady jdoucí od vyhlášení výběrového řízení až do prodeje projektu na účet majetkové podstaty. Záměrem prodeje těchto projektů jako celku mimo dražbu bylo zachování jejich hodnoty a jejich konečné realizace. Kdyby se projekty rozprodaly po částech, došlo by k menšímu zpeněžení, ale také k reálnému ohrožení záměru projekty dokončit a tím i poškodit

majetkovou podstatu. Navíc podmínkou hlavního dodavatele technologie Rolls-Royce bylo dokončení projektu, a to právě v Prostějově, v opačném případě měl dodavatel možnost z důvodu úpadku MORAVIA ENERGO, a.s. od smlouvy odstoupit a zhotovenou jednotku s turbínou nedodat, což by znamenalo znehodnocení investice a nemožnost jejího dalšího zpeněžení. Vzhledem ke specifčnosti zaměření projektu nepovažovala insolvenční správkyňe za vhodné oslovovat případné anonymní zájemce, kteří mohli sledovat pouze zisk know-how bez zájmu do projektu investovat.

Projekt plyn Polsko oceněný insolvenční správkyňí ve výši 20 mil.Kč byl zpeněžen v prodeji mimo dražbu za částku 24 941 315,01 Kč. I k tomuto projektu bylo podáno několik nabídek z nichž byla vybrána společnost Biuro Studiów i Projektów Gazownictwa „GAZOPROJEKT“ Spółka Akcyjna, která ME poskytovala v rámci tohoto projektu smluvní plnění, které spočívalo v sestavení technických a právních podkladů včetně souvisejících služeb a následné generální revize této investice. Společnost rovněž přihlásila do insolvenčního řízení i svou pohledávku ve výši 34 235 134,70 Kč z toho částku 6 034 244 Kč jako zajištěný věřitel a to zadržovacím právem k vyhotovené dokumentaci. GAZOPROJEKT podal nabídku v zájmu pokračování v projektu. Dále bylo ze strany GAZOPROJEKTu nabídnuto i zpětvzetí přihlášené pohledávky. Společnost uvedla ve své nabídce i případná rizika hrozící v případě neakceptace nabídky (tzn. zmaření investice, vyhasnutí právních účinku stavebních rozhodnutí a povolení výstavby plynovodu a jiných). Rozhodující skutečností pro věřitelský výbor při hlasování byla nemožnost v investici pokračovat a prodat ji jinému zájemci, protože společnost GAZOPROJEKT zásadně nesouhlasila s převodem vyhotovené projektové dokumentace, bez, které by projekt neměl žádnou zpeněžitelnou hodnotu.

Majetkové podíly

Společnost byla vlastníkem několika majetkových podílů.

Ve společnosti Toplifikacija Moravia Zaječar vlastnila ME a.s. 51% majetkovou účast na společnosti, které představovalo 4.674 ks akcií v hodnotě 1 185 849,71EUR. Majetková účast na společnosti byla při sestavování soupisu majetkové podstaty insolvenční správkyňí oceněna ve výši 13 000 000Kč. Jednalo se o funkční společnost zásobující město Zaječar (v Srbsku) teplem. Insolvenční správkyňe nejprve vyzvala druhého akcionáře k uplatnění svého předkupního práva, kterého se nakonec vzdal. Tento podíl se podařilo po několika pokusech úspěšně prodat za 9 815 400 RSD (srbských dinárů). Od tohoto výtěžku byla odečtena provize brokera ve výši 93 338,60 RSD na úkor majetkové podstaty. Čistý výtěžek zpeněžení

představoval 9 722 061,40 RSD tzn. v přepočtu 2 257 754,32 Kč (kurz 23,223 Kč/100RSD). K tomuto prodeji bylo nutné zřídit účet majetkové podstaty v Srbsku pro inkaso platby, podat daňové přiznání a teprve poté bylo možné převést tyto prostředky na účet majetkové podstaty v České republice.

Ve společnosti VietPower a.s., založené k provedení projektů a výstavby malých vodních elektráren ve Vietnamu, které se nakonec pro nedostatek finančních zdrojů nepodařilo realizovat, vlastnila ME a.s. 51ks akcií ve jmenovité hodnotě 20 000 Kč (1 020 000 Kč). Insolvenční správkyňi byly ovšem oceněny částkou vyšší, a to 5 mil.Kč z důvodu dřívějšího ujednání, dle kterého pokud investice nebudou provedeny mají být akcie společnosti vráceny původnímu vlastníkovu za tehdejší kupní cenu 5 mil. Kč. Společnost byla z ekonomického hlediska ztrátovou společností, proto výše zmíněný způsob prodeje byl věřitelským výborem a insolvenční správkyňi považován za nejvhodnější.

Ostatní 100% podíly ve společnostech ME SK s.r.o. a ME SB d.o.o. neměly žádnou nebo zanedbatelnou hodnotu ve výši 50 000Kč, která odrážela pouze jako založené společnosti. To se týkalo především společnosti v Srbsku. Společnost ME na Slovensku byla sice ziskovou avšak zatíženou vysokými závazky vůči ME, a.s. plynoucích právě ze zprostředkování obchodů. Dané závazky společnosti se již nedařilo vymoci. Společnost v Srbsku měla z důvodu, že nikdy podnikat nezačala, pouze vysoké závazky ke státu. Záměrem dlužníka bylo ji zlikvidovat, což už bohužel nestihl. Věřitelský výbor se rozhodl prodat obě společnosti za symbolickou cenu s tím, že pokud o ně zájem nikdo neprojeví, pak insolvenční správkyňe podá žádost na jejich vynětí z majetkové podstaty, což nakonec učiněno bylo. Srbská společnost byla nakonec prodána za symbolickou hodnotu 1 RSD a podíl ve slovenské společnosti byl z majetkové podstaty vyňat.

Nemovitosti

Mezi hlavní nemovitosti, které společnost vlastnila byla linka elektrického vedení 110kV, vedoucí od státní hranice s Polskem do Třince včetně pozemků. Na linku byl upevněn rovněž samonosný optický kabel v hodnotě 5 mil.Kč, který nebylo možné s ohledem na jeho umístění na lince zpeněžovat zvlášť. Totéž platilo i pro vedení linky oceněné správkyňi v hodnotě 50 mil.Kč a její ASR technologie v hodnotě 100 000Kč.

Linka byla prodána mimo veřejnou dražbu z tzv. volné ruky formou anglické e-aukce, již byla pověřená společnost GAUTE, a.s. a jejíž průběh spočívá v tom, že se draží od předem

stanovené vyvolávací ceny prostřednictvím jednotlivých příhozů směrem nahoru a nejvyšší nabídka pak vyhrává. Linka spolu s optickým kabelem byla vydražena celkem za 50 mil. Kč včetně DPH. Tentýž způsob prodeje byl zvolen u prodeje sídla společnosti oceněného v hodnotě 12 mil. Kč včetně vybavení (nábytek, kancelářská technika, kuchyňské spotřebiče apod.), ovšem hodnota, za kterou byla tato nemovitost vydražena po 2 neúspěšných kolech, byla ve výši 6,4 mil. Kč.

Jelikož se jednalo o prodej nemovitostí z majetkové podstaty dlužníka, daň z převodu nemovitosti dle §8 odst. 1 písm. b zákona č. 357/1992 Sb. byl kupující povinen podat daňové přiznání a uhradit daň v zákonné lhůtě tzn. nejpozději do konce 3. měsíce následujícího po měsíci, v němž byl zapsán vklad práva k nemovitosti do katastru nemovitostí dle §21 odst. 2 písm. a) zákona č. 357/1992 Sb.. Základem daně je pro kupujícího cena dosažená prodejem nemovitostí. Znaleckého posudku není v tomto případě třeba dle §21 odst. 4 písm. e) zákona č. 357/1992 Sb.

Dopravní prostředky a ostatní hmotný majetek

Dopravní prostředky dle insolvenční správkyň byly ke dni sestavení soupisu MP oceněny v souhrnné výši 7 965 000 Kč. Vydraženy byly formou e-aukce obdobným způsobem jako výše zmíněné nemovitosti, a to za celkovou kupní cenu v částce 6 275 000 Kč. Mimo dražbu byly zpeněženy např. součásti vybavení osobních automobilů, výpočetní technika za 296 040 Kč bez DPH, vybavení kanceláří společnosti ve výši 50 000 Kč bez DPH. V souhrnné výši byl ostatní movitý majetek společnosti zpeněžen v částce 5 980 000 Kč bez DPH.

Pohledávky

Pohledávky byly správkyň zpeněžovány přímým vymáháním dlužného plnění od odběratelů MORAVIA ENERGO a.s., jen malou část pohledávek byla správkyň nucena vymáhat soudní cestou nebo prodejem. Mimo dražbu byly např. zpeněženy pohledávky zastavené Komerční bance dle jejího pokynu ve jmenovité hodnotě 4 483 041,39 Kč s tím, že minimální nabídnutá cena bude alespoň 20% jmenovité hodnoty tzn. 896 608,28 Kč.

Dále byly zpeněženy mimo dražbu pohledávky v nominální hodnotě 7 457 338,84 Kč za společností Slezan Frýdek-Místek, na kterou mj. byl prohlášen konkurz, a to za cenu 22,5% jejich jmenovité hodnoty tzn. 1 677 901 Kč. Tyto pohledávky byly společností ME a.s. řádně přihlášeny. Po uskutečnění prodeje insolvenční správkyň oznámila dlužníku změnu v osobě věřitele.

Většinu pohledávek se podařilo insolvenční správce v řízení zpeněžit. Výše tohoto zpeněžení představuje dosud cca 50% z celkové nominální hodnoty pohledávek sepsaných na začátku majetkové podstaty, tedy z částky 368 371 913,64 Kč. Důvodem snížení míry zpeněžení byly již zmíněné zápočty pohledávek proti přihlášeným pohledávkám věřitelů a taktéž insolvence některých velkých dlužníků ME s dlužnými pohledávkami v řádech desítek milionů Kč.

3.8 Konečná zpráva a rozvrh

Současný stav insolvenčního řízení společnosti MORAVIA ENERGO, a.s. se ovšem v této závěrečné fázi ještě nenachází. I přestože byly téměř všechny položky majetkové podstaty již zpeněženy není a ani zřejmě nebude ze strany insolvenční správce ani věřitelů uvažováno o částečném rozvrhu. Je to především díky možnému předpokladu tento konkurz již během letošního roku uzavřít a věřitele vyplatit. Protože většina přihlášených věřitelů má přihlášeno méně, než 0,01% z celkově přihlášených pohledávek (což je dáno existencí věřitelů s extrémně vysokými pohledávkami jako např. společnost ČEZ a.s. s podílem 35,62% a společnosti ALPIQ ve výši 19,39%), představovalo by rozdělení do dvou plateb nutnost vyplácet v konečném rozvrhu korunové částky. Dalším důvodem proč částečný rozvrh neprovádět by mohlo být to, že pokud by byly výplaty věřitelům rozděleny do dvou částí, došlo by tímto pouze k nárůstu administrativní činnosti a nákladů spojených s těmito výplatami.

Z tohoto důvodu budou konečná zpráva a rozvrh pro účely ucelenosti diplomové práce pouze namodelovány za použití několika vybraných předpokladů.

Pro sestavení konečné zprávy a rozvrhu jsem použila vzorku 26-ti přihlášených pohledávek a 4 pohledávek zajištěných věřitelů UniCredit Bank Czech republic a.s. a Komerční banky a.s..

Ve vzorku majetkové podstaty jsou obsaženy nedokončené investice, nemovitosti a pohledávky společnosti.

Konečná zpráva¹⁷

Dne 5. března 2009 byl usnesením Krajského soudu v Ostravě prohlášen úpadek společnosti MORAVIA ENERGO, a.s.. Na tuto společnost byl následně dne 27. března 2009 prohlášen konkurz.

¹⁷ Jedná se pouze o výtah z konečné zprávy uvedené v příloze č. 3

Na přezkumných jednáních konaných v dubnu a září roku 2009 byly přezkoumány pohledávky nezajištěných věřitelů (dle čísel v konečném rozvrhu) a č. 20 a 26 (dále zajištěných věřitelů).

Přihlášenými věřiteli byl na schůzi věřitelů zvolen 5 členný věřitelský výbor (VV), skládající se ze dvou zajištěných věřitelů a tří nezajištěných věřitelů.

Při sestavování soupisu majetkové podstaty dne 10.dubna 2009, který byl později doplněn o podrobnější seznam nábytku a seznam nově nabytých movitých věcí v rámci projektu špičkového zdroje, zahrnula insolvenční správkyň následující:

Dlouhodobý hmotný majetek

Dopravní prostředky	7 965 000,00
---------------------	--------------

Nemovitosti	67 117 000,00
-------------	---------------

- sídlo společnosti
- pozemky
- linka 110kV

Nedokončené investiční projekty

- | | |
|---|----------------|
| - špičkový zdroj Prostějov a paroplynový cyklus Prostějov | 420 000 000,00 |
| - plyn Polsko | 20 000 000,00 |

Dlouhodobý finanční majetek

- majetkový podíl v TMZ d.o.o.	13 000 000,00
--------------------------------	---------------

- majetkový podíl v VietPower, a.s.	5 000 000,00
-------------------------------------	--------------

Oběžný majetek

Pohledávky z obchodních vztahů	368 371 913,64
--------------------------------	----------------

Peněžní prostředky	85 085 716,17
--------------------	---------------

Z majetkové podstaty byly zpeněženy všechny sepsané položky za podmínek stanovených insolvenčním soudem a se souhlasem insolvenčního soudu, jakož i se souhlasem věřitelského výboru, případně souhlasem či dle pokynu zajištěných věřitelů. Nemovitosti a dopravní prostředky společnosti byly zpeněženy mimo veřejnou dražbu za využití služeb zprostředkovatele prodeje formou e-aukce internetového portálu verejnedrazby.cz. Dlouhodobý finanční majetek a nedokončené investiční projekty byly zpeněženy cestou prodeje mimo veřejnou dražbu zájemcům, kteří nabídli nejvýhodnější podmínky pro co nejvyšší zpeněžení prodáváných položek majetkové podstaty, s cílem uchovat jejich podstatu a záměr.

Pohledávky z obchodních vztahů byly insolvenční správkyní z 50% výši vymoženy. Zajištěné pohledávky byly na pokyn zajištěných věřitelů insolvenční správkyní zpeněženy jen z 60-70%.

Insolvenčnímu správci nejsou známy žádné incidenční spory.

Insolvenční správce vyčísluje dle příloh této zprávy finanční výsledky ve shora označené insolvenční věci takto - příloha č. 3

3.9 Záloha na odměnu insolvenčního správce v průběhu insolvenčního řízení

V souladu s §38 odst. 4 insolvenční správkyně požádala insolvenční soud o výplatu zálohy ve výši 3 mil. Kč na odměnu insolvenčního správce vzhledem ke zpeněžení části zajištění zajištěných věřitelů a vyplacení tohoto výtěžku, a dále s ohledem na dosavadní celkové zpeněžení majetku ve výši 198 mil. Kč.

4 Vyhodnocení konkurzu a úkony insolvenčního správce po zrušení konkurzu

Po splnění rozvrhového usnesení rozhodne insolvenční soud o zrušení konkurzu buď na návrh insolvenčního správce nebo z vlastní pravomoci dle § 308 IZ. S touto závěrečnou fází insolvenčního řízení je ovšem nutno počítat už během jeho trvání. Přesněji řečeno, je nutné, aby insolvenční správce sledoval náklady vzniklé během konkurzu pro účely odhadu výše nákladů spojených s ukončením konkurzu, které pak musí do konečné zprávy zahrnout. Kdyby je insolvenční správce do konečné zprávy nezahrnul pravděpodobně by je musel uhradit na úkor své odměny.

V případě simulovaného konečného rozvrhu společnosti MORAVIA ENERGO, a.s. by byly pohledávky přihlášených nezajištěných věřitelů uspokojeny ve výši 9,01%, v případě zajištěných věřitelů činila výše 60-70% zjištěné pohledávky. Pro porovnání se dle dostupných statistik¹⁸ se pohybovala průměrná míra uspokojení těchto věřitelů v roce 2008 na základě rozvrhových usnesení ve výši přibližně 20 % z jejich celkové výše, bráno v celoevropském měřítku. V České republice se míra uspokojení pohybuje v rozmezí 10-13%

¹⁸ <<http://web.creditreform.cz/>>

4.1 Náklady správce v průběhu konkurzu

Pro účely insolvenčního řízení bylo IS zřízeno několik účtů majtkové podstaty dle nabídky UniCredit Bank Czech Republic, a.s., ČSOB a.s. a České spořitelny, a.s. z toho 2 termínované a 2 spořicí účty pro uložení výtěžku ze zpeněžení MP a 4 běžné účty (korunové i eurové) pro inkasa pohledávek (počet účtů se v průběhu řízení dle potřeby měnil). Rozhodujícím kritériem pro výběr byla především kvalita servisu banky u běžných účtů a výše zhodnocení finančních prostředků u termínovaných a spořicích účtů. Z důvodu velice nízké výše úročení běžných účtů, která byla u většiny bank přibližně stejná, nebyla výše úroků pro výběr běžných bankovních účtů až tak rozhodující.

Věřitelé byli v průběhu insolvenčního řízení seznamováni o stavech finančních prostředků na účtech majtkové podstaty, včetně zhodnocení účelnosti držení prostředků v EUR.

Insolvenční správce vzhledem k posilující české koruně v období 9-10 2009 (kurz se pohyboval v částce 25,24 CZK/EUR) požádala věřitelský výbor o stanovisko k účelnosti držení finančních prostředků v EUR. Na to věřitelský výbor povolil danou konverzi za nejvýhodnějších podmínek. To by ovšem kladlo na insolvenční správkyni vysoké časové i odborné nároky, které by nebyla schopna vlastními silami zajistit a garantovat pro věřitele nejvyšší výnos. Proto bylo insolvenční správkyni navrženo stanovisko, kdy pokud česká koruna oslabí na 26Kč za EUR bude konverze měn urychleně provedena.

4.2 Náklady na ukončení konkurzu

S těmito náklady musí insolvenční správce počítat již předem, protože právě i tyto náklady musí být začleněny do konečné zprávy a rozvrhu. Proto by měl insolvenční správce na ně pamatovat již v průběhu konkurzu. Je nutné, aby insolvenční správce vzal v úvahu základní okruhy úkolů vztahující se k ukončení konkurzu a z nich plynoucích nákladů, které vzniknou. Jedná se zejména o:

- sestavení účetní závěrky,
- splnění povinností z titulu podaných daňových přiznání a
- zajištění archivace dokumentace.

Pro splnění těchto povinností vznikají náklady jako je spotřeba kancelářského materiálu, cestovních nákladů vynaložených IS při ukončování konkurzu, poštovní, telefonní poplatky, kompletace účetní dokumentace, sestavení daňových přiznání a nákladů spojených se zajištěním archivace dokumentace.

4.3 Sestavení mimořádné účetní závěrky a podání daňových přiznání

Dle §17 odst. 2 písm. f) zákona o účetnictví je insolvenční správce povinen sestavit ke dni, kterým nastanou účinky zrušení konkurzu, mimořádnou účetní závěrku. Na to navazuje §244 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád, dle kterého ke dni předložení konečné zprávy, ke dni podání návrhu na zrušení konkurzu, ke dni zrušení konkurzu a ke dni splnění jiného způsobu řešení úpadku je daňový subjekt povinen zpracovat řádné daňové tvrzení za uplynulou část zdaňovacího období, za kterou nebylo dosud podáno, a tvrzenou daň zahrnout do příslušného dokumentu.

4.3.1 Daň z příjmů

Obecně lze konstatovat, že této dani výnos dosažený zpeněžením majetkové podstaty podléhá dle zákona č. 586/2002 Sb., o daních z příjmů zdanění. Konkrétní typy položek majetkové podstaty jsou upraveny v jednotlivých ustanoveních tohoto zákona. Lze rovněž jako daňově uznatelný výdaj k příslušným položkám uplatnit:

- zůstatkovou cenu hmotného majetku s výjimkou pěstitelských celků, trvalých porostů a zvířat
- nemohovitou hodnotu pohledávky při jejím postoupení, a to do výše příjmu plynoucího z jejího postoupení
- hodnotu cenného papíru při prodeji zachycenou v účetnictví ke dni jeho prodeje
- vstupní cenu majetku vyloučeného z odpisování
- pořizovací cena pozemku, s výjimkou pozemku nabytého vkladem, nebo přeměnou, a to jen do výše příjmů z jeho prodeje
- nabývací cena akcie (resp. podílu) a to jen do výše příjmů z jejich prodeje

Z tohoto plyne, že ve většině případů při individuálním prodeji položek majetkové podstaty až na dvě výjimky (prodej odpisovaného hmotného majetku a prodej cenného papíru) je daňově uznatelná pořizovací cena majetku pouze do výše příjmu dosaženého z jeho prodeje. Je tedy velice důležité, aby v účetnictví dlužníka byly příslušné nákladové účty velice pečlivě analyticky členěny na daňově uznatelné a neuznatelné části zůstatkové či pořizovací ceny.

4.3.2 Daň z přidané hodnoty

Plnění získané ze zpeněžení položek majetkové podstaty rovněž podléhá dle zákona č. 235/2004 Sb. dani z přidané hodnoty, dle kterého je předmětem této daně:

- dodání zboží nebo převod nemovitosti anebo přechod nemovitosti v dražbě za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňované ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku,
- poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňované ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku.

Zákonem č. 47/2011 Sb., s účinností **od 1.4.2011 byl novelizován zákon o dani z přidané hodnoty**. Dle §44 zákona č. 235/2004 Sb. má věřitel (tedy poskytovatel zdanitelného plnění) nárok na opravu výše daně na výstupu, za následujících podmínek:

- věřitelův dlužník nezaplatil za dodané zboží či poskytnutou službu,
- jedná se pohledávku, která vznikla nejpozději 6 měsíců před rozhodnutím soudu o úpadku a dosud nezanikla (lhůta je počítána ode den rozhodnutí o úpadku),
- dlužník je v insolvenčním řízení a soud rozhodl o způsobu řešení úpadku (opravu lze provést až po vydání rozhodnutí o způsobu řešení úpadku),
- věřitel pohledávku přihlásil ve lhůtě stanovené rozhodnutím soudu,
- pohledávka byla zjištěna a v insolvenčním řízení se k ní přihlíží (u popřených pohledávek opravu výše daně učinit nelze),
- dlužníkovi byl doručen daňový doklad o provedení opravy (v případě konkurzu se doručuje insolvenčnímu správci).

Opravu naopak nemohou provést pokud:

- jsou věřitel a dlužník osobami:
 - o kapitálově spojenými,
 - o osobami blízkými,
 - o osobami podnikajícími dle smlouvy o sdružení nebo jiné obdobné smlouvy,
- uplynula lhůta 3 let od konce zdaňovacího období, kdy se uskutečnilo původní zdanitelné plnění,
- dlužník přestal být plátcem.

Opravu výše daně je věřitel oprávněn provést nejdříve ve zdaňovacím období, kdy doručí dlužníkovi daňový doklad o provedení opravy. Dlužník je povinen snížit svou daň na vstupu o částku daně opravenou věřitelem, a to ve zdaňovacím období, ve kterém opravný daňový doklad obdržel.

Pokud dojde k následnému úplnému či částečnému uspokojení pohledávky, u které věřitel provedl opravu, pak je nutné aby věřitel:

- přiznal a zaplatil daň z přijaté úplaty ve zdaňovacím období, kdy přijal úplatu

- do 15-ti dnů od přijetí úplaty vystavil daňový doklad o provedení opravy a doručil jej dlužníkovi (insolvenčnímu správci), který může uplatnit odpočet daně nejdříve ve zdaňovacím období, kdy mu byl doklad o provedení opravy doručen.

Pro jasnější představu lze uvést následující **příklad**:

Společnost Alfa (plátce) uskutečnila zdanitelné plnění 10.12.2008, kdy základ daně činil 200 000 Kč a daň 40 000 Kč. Odběratel společnost Beta (plátce) zaplatila pouze částku 18 000,-. Dne 7.7. 2009 bylo zahájeno u společnosti Beta insolvenční řízení. Při přezkumném jednání byla uznána pohledávka společnosti Alfa ve výši 222 000 Kč.

Společnost Alfa dne 11.4.2011 vystavila doklad o provedení opravy výše daně ve částce – 35 453,40 Kč ($=222\,000 \times 0,1597$), který byl společnosti Beta doručen 15.5.2011

Tzn. plátce Alfa má možnost snížit daň na výstupu ve zdaňovacím období 5/2011 daň na výstupu o částku 35 453,40 Kč, kterou uvede v daňovém přiznání v řádku 1 i v ř. 33.

Plátce Beta má povinnost snížit uplatněný nárok na odpočet daně ve zdaňovacím období 5/2011 o tuto částku, kterou v daňovém přiznání uvede v ř. 40 i v ř. 34.

Následně je pohledávka společnosti Alfa v rámci insolvenčního řízení uspokojena ve výši 12% a částku 26 640 Kč ($=12\% \text{ z } 222\,000$) obdrží 28.11.2012. Opravný daňový doklad je plátcí Beta doručen 8.12.2012.

Plátce Alfa má ve zdaňovacím období 12/2012 povinnost přiznat daň na výstupu ve výši 4 254,41. Toto uvede v ř. 1 i v ř. 33

Plátce Beta pak ve zdaňovacím období 12/2012 může uplatnit odpočet daně v ř. 40 a 34.

4.3.3 Daň z převodu nemovitostí

Poplatníkem této daně je dle zákona č. 357/1992 Sb. nabyvatel nemovitosti.

4.4 Předání zbývajícího majetku a účetnictví dlužníkovi

Po zrušení konkurzu se stávajícímu statutárnímu orgánu obnovuje řídicí pravomoc, a také i možnost realizace výkonu rozhodnutí nebo exekuci pro dosud neuspokojené zjištěné pohledávky. Insolvenční správce je dle §313 odst. 2 IZ povinen předat zbývající majetek a účetnictví zpět dlužníkovi. V souvislosti s tímto se ovšem velice často insolvenční správci setkávají se situacemi, kdy dlužníci o jejich převzetí nejeví zájem. Řešením této situace je, aby insolvenční správce dostatečně prokázal snahu o jeho předání. Pokud členové statutárního

orgánu uvedený majetek odmítají převzít, to už bude spíše problém na jejich straně a nikoliv na straně správce.

V případě nepřevzetí účetních záznamů tj.

- mimořádné účetní závěrky
- hlavní knihy, knihy analytické evidence,
- inventarizace majetku a závazků
- a účetní dokumentaci obsahující účetní pravidla použitá v účetnictví je povinen insolvenční správce zajistit jejich archivaci. Ostatní dokumentaci může nechat skartovat profesionální archivní firmou, která zajistí bezpečnou skartaci či uložení.

4.5 Evidenční a archivační povinnosti

Dle výše uvedeného výčtu povinností insolvenčního správce patří i zajištění evidence a archivace dokumentace dlužníka. Základním právním předpisem vztahující se k archivaci a správě dokumentace je v současnosti zákon č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě, vyhláška č. 646/2004 Sb. o podrobnostech výkonu spisové služby, které stanovují obecné postupy při správě dokumentů a způsob jejich vyřazení. Dále jsou zde speciální předpisy např. zákon o účetnictví, daňový řád a jiné, které stanovují obecnou povinnost vést příslušné záznamy nebo je uschovávat po zákonem stanovenou dobu. Pro příklad lze uvést účetní závěrku a výroční zprávu, kterou musí účetní jednotka uchovávat po 10 let počínajících koncem účetního období, kterého se týkají.

Pokud si tedy dlužník nechce převzít po ukončení konkurzu danou dokumentaci zpět, musí pak insolvenční správce jejich archivaci řešit cestou jejího zadání odborné archivní společnosti k této činnosti oprávněné.

4.6 Vývoj firemních insolvencí v České republice v roce 2010¹⁹

Během roku 2010 bylo podáno celkem 16 118 insolvenčních návrhů tzn. o 70% více, než v roce 2009. Významný nárůst byl způsoben hlavně růstem počtu návrhů na tzv. osobní bankroty tedy oddlužení fyzických nepodnikajících osob. Naopak počet insolvenčních návrhů na firmy vzrostl pouze o 5,78% ve srovnání s nárůstem během let 2008/2009, kdy došlo k růstu počtu insolvenčních návrhů o 54%. Mimořádný růst v roce 2009 byl způsoben nejen ekonomickou krizí, ale také zvýšeným využíváním nového insolvenčního zákona v průběhu roku 2009.

¹⁹ <http://web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/20110103_TZ_vyvoj_insolvenci_firem_2010.pdf

Mezi největší firmy z pohledu jejich obrátu, které se v roce 2010 dostaly do konkurzu byla například společnost Oleofin a.s. podnikající v oblasti nákupu surovin a materiálů pro zpracování olejin. V oblasti obchodu se zemědělskými komoditami, solí a hnojivy lze uvést i druhou z největších firem v konkurzu EQUUS spol. s r.o.

Dle odhadů odborníků v roce 2011 je u firemních insolvencí očekáván další mírný nárůst v rozmezí 4-7%. Příčinou bude snížení celkového počtu státních zakázek v rámci plánovaných úsporných opatření. Dopad se projeví zejména do odvětví stavebnictví a navazujících odvětví, např. výroba stavebních hmot, výroba plastových výrobků apod.

5 Závěr

Oblast úpadku a způsobů jeho řešení je v současné době stále více aktuálním a diskutovaným tématem, a to nejen mezi odborníky, ale i mezi laickou veřejností především podnikateli či běžnými občany. Důvod spočívá především v přeměně insolvenčního práva v České republice, kterou přinesl nový zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Z důvodu krátké doby platnosti tohoto zákona bylo cílem této diplomové práce vymezení základních pojmů tohoto zákona, definování úpadku dlužníka s možnými způsoby jeho řešení se zaměřením především na jeden nejběžnější z nich, a to konkurz.

Počátek insolvenčního řízení spočívá v samotném podání insolvenčního návrhu, a to buď ze strany dlužníka, nebo věřitele. Insolvenční soud po prozkoumání podaného návrhu oznámí zahájení insolvenčního řízení a jmenuje insolvenčního správce. Od tohoto okamžiku pak běží lhůta pro přihlašování pohledávek. Předtím než soud prohlásí na dlužníka úpadek, musí veškeré skutečnosti uvedené v insolvenčním návrhu a zjištěných insolvenčním správcem řádně prozkoumat.

Po uplynutí lhůty pro přihlášení pohledávek, které insolvenční správce přezkoumá, a po konání první schůze věřitelů, soud rozhodne o způsobu řešení úpadku dlužníka. Pokud soud prohlásí na majetek dlužníka konkurz, pak jeho účinky nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí v insolvenčním rejstříku a na úřední desce soudu. Tímto rozhodnutím pak přecházejí veškerá práva nakládat s majetkem dlužníka na stanoveného insolvenčního správce, který tzv. přebírá dosavadní funkce statutárního orgánu dlužníka. Znamená to tedy, že je zodpovědný za provoz podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností. Dále je povinen vykonávat činnosti směřující ke zjištění, zajištění a sepsání soupisu majetkové podstaty. Jeho povinností je vyhotovit seznam přihlášených pohledávek, připravit jej k přezkumnému jednání.

Z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty jsou pak uspokojovány pohledávky všech nezajištěných věřitelů, a to v poměrné výši vzhledem k výši pohledávky, jak byla během přezkumného jednání zjištěna. Naproti tomu pohledávky zajištěných věřitelů a pohledávky za majetkovou podstatou mohou být uspokojeny kdykoli během insolvenčního řízení.

Poté, co insolvenční správce zpeněží všechny položky majetkové podstaty, vyhotoví a předloží insolvenčnímu soud konečnou zprávu a rozvrhové usnesení. Po schválení konečné zprávy a následně splnění rozvrhového usnesení následuje zrušení konkurzu.

Pro téma této diplomové práce jsem si vybrala stále probíhající insolvenční řízení dlužníka MORAVIA ENERGO, a.s.. Konkurs na majetek společnosti byl prohlášen 15. 3. 2009.

Během trvání konkurzu došlo ke zpeněžení většiny položek majetkové podstaty. Nejproblematictější prodej se týkal nedokončených investičních projektů, které měl dlužník v Prostějově. Po několika neúspěšných pokusech byl nakonec úspěšně prodán cestou prodeje mimo dražbu. Záměrem prodeje těchto projektů jako celku mimo dražbu bylo zachování jejich hodnoty a jejich konečné realizace. Kdyby se projekty rozprodaly po částech došlo by ke snížení hodnoty, ale také k reálnému ohrožení záměru projekty dokončit a tím i poškodit majetkovou podstatu. Mimo dražbu byly prodány taktéž dopravní prostředky, sídlo a další nemovitosti společnosti. Dále byla vymožena většina pohledávek, z jejichž výtěžku byli vyplaceni zajištění věřitelé.

Jak již v této diplomové práci několikrát zmíněno, bylo pro účely naplnění jejího cíle použito k simulaci konečné zprávy a rozvrhu pouze vybraného vzorku věřitelů. Míra uspokojení věřitelů byla konečnou zprávou vyčíslena na 9,01%. Pro srovnání v rámci celoevropského výzkumu se pohybuje míra uspokojení věřitelů v rámci řešení úpadku konkurzem kolem 20%. V České republice se míra uspokojení věřitelů pohybuje v rozmezí 10-13%.²⁰

Ve skutečnosti ukončení konkurzu společnosti MORAVIA ENERGO, a.s. je insolvenční správkyní předpokládán na konec letošního roku. I když je dnes již většina položek majetkové podstaty prakticky zpeněžena, insolvenční správkyně o sestavení částečného rozvrhu neuvažuje.

S ohledem na výše zmíněné výsledky konkurzu s průměrnou mírou uspokojení pouhých 9,01%, by mělo být v zájmu všech jak už fyzických, tak i právnických osob vhodné nastavení obchodních podmínek například dle rizikovosti klientů, dále i průběžný monitoring

²⁰ <<http://web.creditreform.cz/>

insolvenčního rejstříku, či případné využívání služeb společností, které se na řízení pohledávek přímo specializují.

Insolvenční správci a účetní dlužníka a věřitele by pak měly mít povědomí o této problematice, vzhledem k uplatnitelnosti opravných položek k pohledávkám a opravám výše daně z přidané hodnoty.

V každém případě by mělo být v zájmu každého, insolvenční rejstřík pravidelně sledovat. Jedině tak se lze vyhnout situaci, kdy nebyla uspokojena pohledávka např. z důvodu opožděného či neopraveného podání přihlášky.

Seznam literatury

Odborná literatura:

LANDA, Martin. [i]Ekonomika insolvenčního řízení. první .[/i] Ostrava-Přívoz : KEY Publishing s.r.o., 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6.

RICHTER, T. [i]Insolvenční právo.[/i]1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

ZELENKA, J. [i]Insolvenční zákon – poznámkové vydání s důvodovou zprávou. [/i] 2. vyd. Praha: Linde, 2008. 800 s. ISBN 978-80-7201-707-2.

BAŘINOVÁ, D., VOZŇÁKOVÁ, I.: Vyhodnocení a využití účetních výkazů, pro manažery, společníky a akcionáře. Praha: GRADA Publishing 2005. ISBN 80-247-11115-X. 100 str.

Zákony:

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 280/2004 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

<<http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=256>>

<<http://www.dashofer.cz/7/0/zajistene-pohledavky-cid242728/>>

<www.justice.cz>

<http://web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/20110103_TZ_vyvoj_insolvenci_firem_2010.pdf>

Hlavním zdrojem literatury byly veškeré dokumenty uložené v insolvenčním rejstříku serveru [justice.cz](http://www.justice.cz)

Seznam zkratk

IZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku
ObčZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu
ME, a.s.	MORAVIA ENERGO, a.s.
IS	insolvenční správce
IŘ	insolvenční řízení
KB, a.s.	Komerční banka, a.s.
UCB, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
EFET	European Federation of Energy Traders
DPH	daň z přidané hodnoty
PXE	Energetická burza Praha
OTE	Operátor trhu s elektřinou
ERU	Energetický regulační úřad

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

.....

Bc. Izabela Pakánová v.r.

Seznam příloh

Příloha č. 1	Insolvenční návrh společnosti MORAVIA ENERGO, a.s.
Příloha č. 2	Seznam majetku, závazků a zaměstnanců společnosti MORAVIA ENERGO, a.s.
Příloha č. 3	Konečná zpráva a rozvrh